

Regeringens proposition 1992/93:36

om vissa frågor om den kommunala ekonomin

Prop.
1992/93:36

Regeringen föreslår riksdagen att anta de förslag som har tagits upp i bifogade utdrag ur regeringsprotokollet den 1 oktober 1992.

På regeringens vägnar

Bengt Westerberg

Anne Wibble

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås ett nytt utbetalningssystem för kommunal-skattemedel. En grundtanke i det nya utbetalningssystemet är att kommunernas och landstingens inkomster av skatt under ett visst år skall vara beräknade i samma pris- och lönenivå som utgifterna det aktuella året. De kommunalskattemedel som betalas ut i det nya systemet från och med den 1 januari 1993 kommer att grundas på ett uppräknat skatteunderlag. Det uppräknade skatteunderlaget skall i sin tur grunda sig på det senast kända taxeringsutfallet samt uppräkningsfaktorer som fastställs årligen. De skillnader som uppstår för enskilda kommuner och landsting mellan uppräknat och slutligt skatteunderlag skall regleras när det slutliga taxeringsutfallet föreligger. En delavräkning görs redan efter ett år.

Det nya utjämningsbidraget till kommuner beräknas utifrån samma uppräknade skatteunderlag som kommunalskatteutbetalningarna. Även i utjämningsystemet föreslås en reglering av skillnaden mellan uppräknat och slutligt skatteunderlag. Detta kan leda till att bidraget i efterhand fördelas om mellan kommunerna. Den totala bidragsramen är dock oförändrad.

För kommunerna görs en slutavräkning både i systemet för utbetalning av kommunalskattemedel och på det nya utjämningsbidraget.

För landstingen görs slutavräkningen endast i systemet för utbetalning av kommunalskattemedel.

För att undvika alltför stora förändringar i enskilda kommuners bidrag och för att åstadkomma en successiv infasning av det nya bidragssystemet för kommunerna har övergångsregler för det statliga utjämningsystemet fastställts. En lagreglering föreslås av övergångsreglerna som skall tillämpas för åren 1993 och 1994.

Vid skatteväxlingar mellan kommuner och landsting med anledning av huvudmannaskapsförändringar skall övergångsreglernas tillämpning begränsas.

Det finns ett återkommande behov av ekonomiska regleringar mellan staten och kommunsektorn främst till följd av finansieringsprincipens tillämpning. I propositionen beskrivs några alternativa metoder för sådana ekonomiska regleringar. En temporär lösning övervägs för år 1993 för regleringen av slopat schablonavdrag m.m.. Metoden innebär att skatteinkomsterna minskas med ett visst belopp per invånare i kommuner och landsting.

I propositionen anförs även att det belopp som tidigare avsatts för ett förstatligande av KBT och bostadsbidrag, bör återföras till kommunerna fram till den tidpunkt då förstatligandet sker. Detta beräknas bli tidigast den 1 januari 1994.

Korrigeringar i förhållande till den tidigare beslutade ekonomiska regleringen till följd av äldreformen bör ske enligt det förslag som den så kallade Ädeldelegationen lämnat.

Beträffande slutavräkningen av kommunalskattemedel enligt det gamla systemet för utbetalning av kommunalskattemedel gäller att från den slutavräkning för kommuner och landsting som avser år 1991 och som enligt dagens regelsystem skall betalas ut år 1993, skall ett belopp räknas av som motsvarar dels de ökade utbetalningar av kommunalskattemedel som följer av att utbetalningssystemet läggs om, dels de minskade statsinkomster som följer av att avräkningsskatten slopas redan år 1993. Dessutom skall den periodiseringseffekt som uppkommer till följd av omläggningen av statsbidragssystemet räknas av. Avdragen skall göras kollektivt för kommuner respektive landsting. Återstående belopp fördelas till de enskilda kommunerna respektive landstingen i förhållande till den slutavräkning var och en annars skulle ha fått.

I årets kompletteringsproposition angavs att 1,9 miljarder kronor under åren 1993 och 1994 i första hand bör återbetalas till kommunerna i syfte dels att underlätta övergången från dagens statsbidragssystem till ett nytt system, dels att övergångsvis neutralisera vissa effekter av skattereformen. Regeringen har fått riksdagens bemyndigande att efter generella principer utge bidrag med anledning av införandet av ett nytt statsbidragssystem. För budgetåret 1992/93 är 950 miljoner kronor upptagna på statsbudgeten för detta ändamål. En mindre del av anslaget, ca 160 miljoner kronor, skall finansiera kostnaderna under första halvåret för de övergångsregler som har beslutats i anslutning till införandet av systemet. Resterande del av anslaget, ca 790 miljoner kronor, bör fördelas med utgångspunkt i kommunernas skattekraftsutveckling före respektive efter skattereformen. Kommuner som faller utanför det nya statsbidragssystemet bör inte få något bidrag.

Kostnaderna för övergångsreglerna år 1994 bör finansieras inom den ordinarie bidragsramen i det nya statsbidragssystemet.

Slutligen föreslås i propositionen att Fröskogs pastorat i Älvsborgs län undantas från gällande skattestopp på så sätt att pastoratet får höja sin skattesats med högst 0,75 kronor per skattekrona.

1 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1992:341) om ändring i lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m.

Härigenom föreskrivs att 1 och 3 §§ lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m. i deras lydelse enligt lagen (1992:341) om ändring i nämnda lag skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Skattesatsen för kommuns och annan menighets uttag av skatt skall bestämmas i förhållande till det antal skattekronor *och skatteör-en*, som enligt skattemyndighetens beräkning kommer att påföras de skattskyldiga vid taxeringen det år skattesatsen skall fastställas, *ökat med det antal skattekronor, som staten uppskattas skola tillskjuta enligt lagen (1988:491) om skatteutjämningsbidrag.*

Om enligt 8 kap. 9 § andra stycket kommunallagen (1991:900) eller 19 kap. 7 § tredje stycket kyrkolagen (1992:300) någon annan skattesats slutligt fastställts än den som har bestämts tidigare, skall den nya skattesatsen om möjligt bestämmas med hänsyn till det antal skattekronor *och skatteör-en* som har påförts de skattskyldiga vid taxeringen det år skattesatsen skall fastställas.

Skattesatsen för kommuns och annan menighets uttag av skatt skall bestämmas i förhållande till det antal skattekronor, som enligt skattemyndighetens beräkning kommer att påföras de skattskyldiga vid taxeringen det år skattesatsen skall fastställas.

Om enligt 8 kap. 9 § andra stycket kommunallagen (1991:900) eller 19 kap. 7 § tredje stycket kyrkolagen (1992:300) någon annan skattesats slutligt fastställts än den som har bestämts tidigare, skall den nya skattesatsen om möjligt bestämmas med hänsyn till det antal skattekronor som har påförts de skattskyldiga vid taxeringen det år skattesatsen skall fastställas.

3 §

Skattemyndigheten skall senast den 8 mars till kommuner, landsting, församlingar och kyrkliga samfälligheter redovisa den skatt för det föregående året som tillkommer kommunen, landstinget, församlingen eller den kyrkliga samfälligheten. Regeringen meddelar närmare föreskrifter om sådan redovisning.

Skattemyndigheten skall senast den 10 september varje år lämna kommuner, landsting, församlingar och kyrkliga samfälligheter uppgift

Skattemyndigheten skall senast den 10 september varje år lämna kommuner, landsting, församlingar och kyrkliga samfälligheter uppgift

om det beräknade *antalet* skatte-
kronor *och skatteören* som avses i
1 § första stycket.

om det beräknade *antal* skatte-
kronor som avses i 1 § första
stycket.

2 Förslag till

1992/93:36

Lag om ändring i lagen (1992:652) om ändring i lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m.

Härigenom föreskrivs att 4 § lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m. i paragrafens lydelse enligt lagen (1992:652) om ändring i nämnda lag skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Kommun är berättigad att under visst år av staten uppbära kommunalskatt med belopp som motsvarar vad som skulle utgå på grundval av antalet skattekronor och skatteören i kommunen enligt skattemyndighetens beslut enligt 4 kap. 2 § taxeringslagen (1990:324) vid det föregående årets (taxeringsåret) taxering, beräknat efter den skattesats som har bestämts för året före taxeringsåret.

Har enligt 8 kap. 9 § andra stycket kommunallagen (1991:900) annan skattesats slutligt fastställts än den som har bestämts tidigare, skall till grund för utbetalningen läggas den utdebitering som har

Föreslagen lydelse

4 §

Vad som i denna paragraf sägs om kommun och kommunalskattemedel tillämpas också i fråga om landsting och landstings-skattemedel.

En kommun har rätt att under visst år (beskattningsåret) av staten uppbära preliminära kommunalskattemedel med ett belopp som motsvarar produkten av antalet skattekronor i kommunen enligt skattemyndighetens beslut enligt 4 kap. 2 § taxeringslagen (1990:324) om taxering till kommunal inkomstskatt (skatteunderlaget) året före beskattningsåret, den skattesats som har beslutats för beskattningsåret och de uppräkningsfaktorer enligt tredje stycket som har fastställts i december året före beskattningsåret.

I december varje år skall regeringen, eller den myndighet regeringen bestämmer, fastställa två uppräkningsfaktorer som skall svara mot den uppskattade procentuella förändringen av skatteunderlaget i riket. Den ena skall avse förändringen mellan andra och första året före beskattningsåret. Den andra skall avse förändringen mellan året före beskattningsåret och beskattningsåret.

bestämts i samband med att budgeten fastställdes.

Kommunen är berättigad att under visst år av staten såsom förskott uppbära ett belopp som motsvarar produkten av den skattesats som har beslutats för året och det antal skattekrönor och skatteörren, som enligt skattemyndighets beslut enligt 4 kap. 2 § taxeringslagen rörande det föregående årets taxering till kommunal inkomstskatt har påförts de skattskyldiga. Det nu nämnda beloppet ingår i kommunens fordran hos staten vid ingången av året näst efter det år, då beslutet fattades.

Förskottet avräknas mot den kommunalskatt, som kommunen har rätt att uppbära av staten på grundval av taxeringen under året efter det år, då förskottet utanordnas enligt bestämmelserna i femte stycket. Vid avräkningen för taxeringsåren 1991 och 1992 skall skattesatsen justeras med de belopp som anges i 2 § lagen (1991:1149) om särskild skatteväxling med anledning av ändrat huvudmannaskap för service och vård för äldre och handikappade.

Är antalet hos skattemyndigheten registrerade folkbokförda invånare i kommunen vid mitten av augusti månad taxeringsåret större än det var vid mitten av augusti månad två år tidigare, skall förskott, beräknat enligt tredje stycket, ökas i förhållande till ökningen i kommunens invånarantal mellan de angivna tidpunkterna. Sådant ökat förskott ingår i kommunens fordran hos staten och avräknas enligt tredje stycket.

Skattemyndigheten skall senast den 10 september lämna kommunen uppgift om det invånarantal och det däremot svarande beräknade antalet skattekrönor och skatteörren, som skall ligga till grund för ökningen av förskottet.

Belopp, som vid ingången av ett

år utgör kommunens fordran hos staten enligt denna paragraf, fördelas med en tolfedel på varje kalendermånad. Vad som återstår, sedan avräkning har skett enligt 52 § uppbördslagen (1953:272), 16 § lagen (1962:392) om hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg till folkpension, 12 § lagen (1984:668) om uppbörd av socialavgifter från arbetsgivare, 8 § lagen (1987:560) om skatteutjämningsavgift, 4 § lagen (1987:561) om särskild skatteutjämningsavgift och 6 § lagen (1991:1148) om mellankommunal kostadsutjämning med anledning av ändrat huvudmannaskap för service och vård för äldre och handikappade, skall skattemyndigheten utanordna till kommunen den tredje vardagen räknat från den 17 i månaden, varvid dag som enligt 2 § lagen (1930:173) om beräkning av lagstadgad tid jämföras med allmän helgdag inte skall medräknas. Är kommunens fordran inte uträknad vid utbetalningstillfällena i månaderna januari och februari, skall utbetalningarna dessa månader grundas på samma belopp som utbetalningen i december månad det föregående året. När särskilda skäl föranleder det får skattemyndigheten dock förordna att utbetalningen skall grundas på ett annat belopp. Om något av de belopp som utbetalningen i månaderna januari och februari grundats på inte motsvarar en tolfedel av kommunens fordran, skall den jämkning som föranleds av detta ske i fråga om utbetalningen i mars månad.

Vad som återstår, sedan avräkning har skett enligt 52 § uppbördslagen (1953:272), 16 § lagen (1962:392) om hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg till folkpension, 12 § lagen (1984:668) om uppbörd av socialavgifter från arbetsgivare och 8 § lagen (1987:560) om skatteutjämningsavgift, skall skattemyndigheten fördela per månad utanordna till kommunen den tredje vardagen räknat från den 17 i månaden, varvid dag som enligt 2 § lagen (1930:173) om beräkning av lagstadgad tid jämföras med allmän helgdag inte skall medräknas. Är kommunens fordran inte uträknad vid utbetalningstillfällena i månaderna januari och februari, skall utbetalningarna dessa månader grundas på samma belopp som utbetalningen i december månad det föregående året. När särskilda skäl föranleder det får skattemyndigheten dock förordna att utbetalningen skall grundas på ett annat belopp. Om något av de belopp som utbetalningen i månaderna januari och februari grundats på inte motsvarar en tolfedel av kommunens fordran, skall den jämkning som föranleds av detta ske i fråga om utbetalningen i mars månad.

En delavräkning av de preliminära kommunalskattemedlen skall ske när den årliga taxeringen under beskattningsåret har avslutats. Delavräkningen sker med utgångspunkt i ett belopp motsvarande produkten av skatteunderlaget enligt nämnda taxering, den skattesats som har beslutats för

beskattningsåret och uppräkningsfaktorn för beskattningsåret (omräknade preliminära kommunal-skattemedel). Om detta belopp överstiger det belopp som kommunen har uppburit enligt andra stycket, skall skatte- myndigheten betala ut över- skjutande belopp till kommunen. I motsatt fall skall kommunen återbetala mellanskillnaden. Utbetalning eller återbetalning skall göras i januari året efter beskattningsåret.

En slutavräkning av kommunal-skattemedlen skall ske när den årliga taxeringen under året efter beskattningsåret har avslutats. Produkten av skatteunderlaget enligt den taxeringen och den skattesats som har beslutats för beskattningsåret utgör de slutliga kommunal-skattemedlen. Om dessa överstiger de omräknade prelimiminära kommunalskattemedlen enligt femte stycket skall skattemyndigheten betala ut överskjutande belopp till kommunen. I motsatt fall skall kommunen återbetala mellan-skillnaden. Utbetalning eller återbetalning skall göras i januari andra året efter beskattningsåret.

Vad som har sagts om kommunalskatt tillämpas på motsvarande sätt i fråga om landstingsskatt.

Lag om ändring i lagen (1992:670) om statligt utjämningsbidrag till kommuner

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1992:670) om statligt utjämningsbidrag till kommuner

dels att nuvarande 4 och 5 samt 6-11 §§ skall betecknas 5 och 6 samt 10-15 §§,

dels att 2, 3 de nya 5, 6, 11 och 13 §§ skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas fyra nya paragrafer, 4 och 7-9 §§, av följande lydelse,

dels att det i övergångsbestämmelserna till lagen skall införas fem nya punkter, 4-8, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §

I denna lag förstås med

bidragsår det år under vilket bidraget utbetalas,

uppräkningsfaktor den faktor som används för att fastställa uppräknat skatteunderlag för bidragsåret och som årligen fastställs enligt 7 §,

uppräknat skatteunderlag antalet skattekronor enligt skattemyndighetens beslut enligt 4 kap. 2 § taxeringslagen (1990:324) om taxering till kommunal inkomstskatt året före bidragsåret för en kommun multiplicerat med *uppräkningsfaktorn*,

uppräknat skatteunderlag antalet skattekronor enligt skattemyndighetens beslut enligt 4 kap. 2 § taxeringslagen (1990:324) om taxering till kommunal inkomstskatt året före bidragsåret för en kommun multiplicerat med *uppräkningsfaktorerna*, enligt 4 § lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m.

omräknat uppräknat skatteunderlag antalet skattekronor enligt skattemyndighetens beslut enligt 4 kap. 2 § taxeringslagen om taxering till kommunal inkomstskatt under bidragsåret för en kommun multiplicerat med *uppräkningsfaktorn* för bidragsåret enligt 4 § lagen med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m.

slutligt skatteunderlag antalet skattekronor enligt skattemyndig-

uppräknad medelskattkraft antalet skattekronor enligt skattemyndighetens beslut enligt 4 kap. 2 § taxeringslagen om taxering till kommunal inkomstskatt för riket per folkbokförd invånare den 1 oktober året före bidragsåret multiplicerat med *uppräkningsfaktorn*,

garantiskatteunderlag det antal skattekronor som motsvarar den uppräknade medelskattkraften multiplicerat med antalet folkbokförda kommuninvånare den 1 oktober året före bidragsåret och med ett procenttal, som årligen fastställs av regeringen, eller den myndighet regeringen bestämmer,

hetens beslut enligt 4 kap. 2 § taxeringslagen om taxering till kommunal inkomstskatt året efter bidragsåret för en kommun,

uppräknad medelskattkraft antalet skattekronor enligt skattemyndighetens beslut enligt 4 kap. 2 § taxeringslagen om taxering till kommunal inkomstskatt för riket per folkbokförd invånare den 1 november året före bidragsåret multiplicerat med *uppräkningsfaktorerna*, enligt 4 § lagen med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m.

omräknad uppräknad medelskattkraft antalet skattekronor enligt skattemyndighetens beslut under bidragsåret enligt 4 kap. 2 § taxeringslagen om taxering till kommunal inkomstskatt för riket per folkbokförd invånare den 1 november året före bidragsåret multiplicerat med *uppräkningsfaktorn* för bidragsåret enligt 4 § lagen med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m.,

slutlig medelskattkraft antalet skattekronor enligt skattemyndighetens beslut året efter bidragsåret enligt 4 kap. 2 § taxeringslagen om taxering till kommunal inkomstskatt för riket per folkbokförd invånare den 1 november året före bidragsåret.

garantiskatteunderlag det antal skattekronor som motsvarar den uppräknade medelskattkraften multiplicerad med antalet folkbokförda kommuninvånare den 1 november året före bidragsåret och med ett procenttal (garantinivå), som årligen fastställs av regeringen, eller den myndighet regeringen bestämmer,

omräknat garantiskatteunderlag det antal skattekronor som motsvarar den omräknade uppräknade medelskattkraften multiplicerad med antalet folkbokförda kommun-

invånare den 1 november året före bidragsåret och med ett procenttal (omräknad garantinivå), som årligen fastställs av regeringen, eller den myndighet regeringen bestämmer,

Slutligt garantiskatteunderlag det antal skattekronor som motsvarar den slutliga medelskatekraften multiplicerad med antalet folkbokförda kommuninvånare den 1 november året före bidragsåret och med ett procenttal (slutlig garantinivå), som årligen fastställs av regeringen, eller den myndighet regeringen bestämmer,

tillskott av skatteunderlag det antal skattekronor varmed det uppräknade skatteunderlaget understiger garantiskatteunderlaget.

omräknat tillskott av skatteunderlag det antal skattekronor varmed det omräknade uppräknade skatteunderlaget understiger det omräknade garantiskatteunderlaget.

Slutligt tillskott av skatteunderlag det antal skattekronor varmed det slutliga skatteunderlaget understiger det slutliga garantiskatteunderlaget.

3 §

För kommun vars uppräknade skatteunderlag understiger garantiskatteunderlaget beräknas ett grundbelopp. Grundbeloppet motsvarar tillskottet av skatteunderlag multiplicerat med den skattesats som årligen fastställs enligt 7 §.

För kommun vars uppräknade skatteunderlag understiger garantiskatteunderlaget beräknas ett grundbelopp. Grundbeloppet motsvarar tillskottet av skatteunderlag multiplicerat med den skattesats som årligen fastställs enligt 11 §.

För kommun vars omräknade uppräknade skatteunderlag understiger det omräknade garantiskatteunderlaget beräknas ett omräknat grundbelopp. Det omräknade grundbeloppet motsvarar det omräknade tillskottet av skatteunderlag multiplicerat med den skattesats som fastställs för bidragsåret enligt 11 §.

För kommun vars slutliga skatteunderlag understiger det slutliga

garantiskatteunderlaget beräknas ett slutligt grundbelopp. Det slutliga grundbeloppet motsvarar det slutliga tillskottet av skatteunderlag multiplicerat med den skattesats som fastställs för bidragsåret enligt 11 §.

4 §

För kommun vars uppräknade skatteunderlag överstiger garantiskatteunderlaget beräknas ett negativt grundbelopp. Beloppet motsvarar skillnaden mellan garantiskatteunderlaget och kommunens eget uppräknade skatteunderlag multiplicerat med den skattesats som årligen fastställs enligt 11 §.

För kommun vars omräknade uppräknade skatteunderlag överstiger det omräknade garantiskatteunderlaget beräknas ett omräknat negativt grundbelopp. Beloppet motsvarar skillnaden mellan det omräknade garantiskatteunderlaget och kommunens eget omräknade uppräknade skatteunderlag multiplicerat med den skattesats som fastställs för bidragsåret enligt 11 §.

För kommun vars slutliga skatteunderlag överstiger det slutliga garantiskatteunderlaget beräknas ett slutligt negativt grundbelopp. Beloppet motsvarar skillnaden mellan det slutliga garantiskatteunderlaget och kommunens eget slutliga skatteunderlag multipliceras med den skattesats som fastställs enligt 11 §.

5 §

(4 §)

Med utgångspunkt i grundbeloppet skall tillägg eller avdrag göras för följande faktorer av betydelse för kommunens kostnader,

1. åldersstruktur,
2. social struktur,

Med utgångspunkt i grundbeloppet, det omräknade grundbeloppet och det slutliga grundbeloppet, skall tillägg eller avdrag göras för följande faktorer av betydelse för kommunens kostnader,

3. klimat,

4. befolkningstäthet.

För kommun vars folkmängd under den senaste femårsperioden har minskat skall tillägg göras för den befolkningsminskning som överstiger två procent av folkmängden vid femårsperiodens början. Tillägget uppgår till 40 procent av medelskattekraften per invånare, multiplicerad med *tillämplig* skattesats enligt 7 §.

För kommun vars folkmängd under den senaste femårsperioden har minskat skall tillägg göras för den befolkningsminskning som överstiger två procent av folkmängden vid femårsperiodens början. Tillägget uppgår till 40 procent av *den uppräknade* medelskattekraften per invånare, multiplicerad med *den* skattesats som fastställs enligt 11 §.

(5 §)

En kommun skall få *statligt* utjämningsbidrag med ett belopp motsvarande grundbeloppet med tillägg eller avdrag enligt 4 §.

6 §

En kommun skall få *preliminärt* utjämningsbidrag som uppgår till ett belopp motsvarande grundbeloppet med tillägg eller avdrag enligt 5 §.

En kommuns omräknade preliminära bidrag uppgår till ett belopp motsvarande det omräknade grundbeloppet med tillägg eller avdrag enligt 5 §.

En kommuns slutliga bidrag uppgår till ett belopp motsvarande det slutliga grundbeloppet med tillägg eller avdrag enligt 5 §.

7 §

En kommun skall få preliminärt utjämningsbidrag motsvarande tillägg och avdrag enligt 5 § minskat med det negativa grundbeloppet enligt 4 §.

En kommuns omräknade preliminära utjämningsbidrag uppgår till ett belopp motsvarande tillägg och avdrag enligt 5 § minskat med det omräknade negativa grundbeloppet enligt 4 §.

En kommuns slutliga bidrag uppgår till ett belopp motsvarande tillägg och avdrag enligt 5 § minskat med det slutliga negativa grundbeloppet enligt 4 §.

8 §

En delavräkning av en kommuns preliminära utjämningsbidrag skall

ske när den årliga taxeringen under bidragsåret har avslutats. Överstiger det omräknade preliminära utjämningsbidraget det preliminära skall skattemyndigheten betala ut överskjutande belopp till kommunen. I motsatt fall skall kommunen återbetala mellanskillnaden. Utbetalning eller återbetalning skall göras i januari året efter bidragsåret.

9 §

En slutavräkning av en kommuns utjämningsbidrag skall ske när den årliga taxeringen under året efter bidragsåret har avslutats. Överstiger det slutliga utjämningsbidraget det omräknade preliminära bidraget skall skattemyndigheten betala ut överskjutande belopp till kommunen. I motsatt fall skall kommunen återbetala mellanskillnaden. Utbetalning eller återbetalning skall göras i januari andra året efter bidragsåret.

11 §

(7 §)

Regeringen, eller den myndighet regeringen bestämmer, meddelar närmare bestämmelser om uppräkningsfaktorn enligt 2 § och om beräkningen av tillägg och avdrag enligt 4 §.

Regeringen, eller den myndighet regeringen bestämmer, meddelar närmare bestämmelser om beräkningen av tillägg och avdrag enligt 5 §.

Regeringen skall förordna om den skattesats som skall tillämpas enligt 3 §. När regeringen fastställer skattesatsen skall hänsyn tas till överenskommelser mellan respektive landsting och kommuner inom landstingsområdet om en ändrad fördelning av uppgifterna inom området jämte åtföljande förändrad fördelning av den sammanlagda landstings- och kommunalskatten.

13 §

(8 §)

Skattemyndigheten skall senast den 10 september året före bidragsåret lämna uppgift till kommunen om uppskattat statligt utjämningsbidrag.

Statistiska centralbyrån skall senast den 10 september året före bidragsåret lämna uppgift till kommunen om uppskattat statligt utjämningsbidrag.

4. I fråga om bidragsåret 1993 gäller att om skillnaden mellan det preliminära utjämningsbidraget enligt 6 § och ett referensbidrag överstiger 1,5 procent av summan av referensbidraget och kommunens preliminära kommunalskattemedel enligt 4 § lagen (1965:265) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m. för år 1993, skall det preliminära utjämningsbidraget justeras upp eller ned med den del som överstiger 1,5 procent.

5. Regeringen, eller den myndighet regeringen bestämmer, fastställer referensbidraget.

6. I fråga om bidragsåret 1994 gäller att om skillnaden mellan det preliminära utjämningsbidraget enligt 6 § för år 1994, och det preliminära utjämningsbidraget enligt samma paragraf för år 1993, efter tillämpningen av punkt 4 i övergångsbestämmelserna, överstiger 3 procent av summan av preliminära kommunalskattemedel för år 1994 enligt 4 § lagen med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m. och det preliminära utjämningsbidraget enligt 6 § för år 1993, efter tillämpningen av punkt 4 i övergångsbestämmelserna, skall det preliminära utjämningsbidraget justeras upp eller ned med den del som överstiger 3 procent.

7. Vid skatteväxling med anledning av ändrat huvudmannaskap mellan kommuner och landsting tillämpas punkterna 4, 6 och 8 i övergångsbestämmelserna endast vad gällde den länsvisa enhetliga skattesatsen som gäller före skatteväxlingen.

8. I fråga om bidragsåren 1993 och 1994 tillämpas även bestämmelserna i 8 och 9 §§ och punkterna 4 och 6 i övergångsbestämmelserna.

9. Denna lag träder i kraft den 1 januari 1993 och tillämpas första gången i fråga om bidragsåret 1993.

Lag om slutavräkning av kommunalskattemedel för år 1991

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Från summorna av de skattemedel som sammanlagt skall betalas ut till kommuner respektive landsting för år 1991 med stöd av lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m., i dess lydelse före den 1 januari 1993, skall sedan avräkning skett enligt 4 § nämnda lag ytterligare avräkningar göras för såväl kommuner som landsting enligt följande:

1. med summan av de preliminära skattemedel som kommunerna respektive landstingen får enligt 4 § andra stycket lagen med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m., i dess lydelse efter den 1 januari 1993, minskat med de medel som kommunerna respektive landstingen uppburit i förskott inklusive tillägget för befolkningsökning enligt 4 § tredje och fjärde styckena nämnda lag, i dess lydelse före den 1 januari 1993,

2. för kommuner som inte ingår i ett landsting med 1,07 kronor per skattekrona och för övriga kommuner med 0,65 kronor per skattekrona, beräknat på antalet skattekronor som fastställts vid 1992 års taxering enligt 4 kap. 2 § taxeringslagen (1990:324) och det antal skattekronor som skulle ha tillskjutits för år 1993 om lagen (1988:491) om skatteutjämningsbidrag hade gällt, varvid de garanterade skattekrafter skall användas som har fastställts för år 1992,

3. för landstingen med 0,42 kr per skattekrona, beräknat på antalet skattekronor som fastställts vid 1992 års taxering enligt 4 kap. 2 § taxeringslagen och det antal skattekronor som skall tillskjutas för år 1993 enligt lagen (1992:671) om skatteutjämningsbidrag till landsting,

4. för kommunerna med 11 370 miljoner kronor och för landstingen med 520 miljoner kronor.

2 § Sedan avräkning gjorts enligt 1 § skall det belopp som återstår fördelas till kommuner respektive landsting som om avräkning enligt 1 § inte hade skett. Skattemyndigheterna skall betala ut en sjättedel av beloppet den tredje vardagen räknat från den 17 i var och en av månaderna juli-december år 1993, varvid dag som enligt 2 § lagen (1930:173) om beräkning av lagstadgad tid jämfställs med allmän helgdag inte skall medräknas.

3 § Före det att skattemyndigheterna betalar ut belopp enligt 2 § skall beloppen för vissa landsting också ökas eller minskas enligt följande.

Beloppen skall ökas för följande landsting:

Landsting	kronor
Östergötlands län	3 662 000

Kronobergs län	7 470 000
Kristianstad län	2 646 000
Älvsborgs län	10 066 000
Norrbottnens län	874 000

1992/93:36

Beloppen skall minskas för följande landsting:

Landsting	kronor
Stockholms läns	50 920 000
Jönköpings läns	2 034 000
Hallands läns	2 302 000
Västmanlands län	24 380 000
Gävleborgs läns	2 390 000
Västernorrlands län	5 694 000

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1993.

Lag om undantag från lagen (1992:672) om begränsning av kommuners rätt att ta ut skatt för år 1993

Härigenom föreskrivs följande

Utan hinder av lagen (1992:672) om begränsning av kommuners rätt att ta ut skatt för år 1993 får skattesatsen för år 1993 för Fröskogs pastorat i Älvsborgs län fastställas till högst 1,25 kr per skattekrona.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1993 och tillämpas på beslut om debitering av skatt som fattas efter den 6 oktober 1992.

Lag om ändring i lagen (1979:417) om utdebitering och utbetalning av skatt vid ändring i rikets indelning i kommuner, landstingskommuner och församlingar

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1979:417) om utdebitering och utbetalning av skatt vid ändring i rikets indelning i kommuner, landstingskommuner och församlingar

dels att i lagens rubrik och i 4 § ordet "landstingskommun" i olika böjningsformer skall bytas ut mot "landsting",

dels att 1 — 3 §§ skall ha följande lydelse.

1 §

Om en kommuns område ändras vid ingången av ett år, skall vid bestämmande av skattesatsen för kommunens uttag av skatt för detta år enligt 1 § lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m. antalet skattekonor och skatteören beräknas med hänsyn tagen till indelningsändringen. Motsvarande skall gälla när en ny kommun bildas.

Om en kommuns område ändras vid ingången av ett år, skall vid bestämmande av skattesatsen för kommunens uttag av skatt för detta år enligt 1 § lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m. antalet skattekonor beräknas med hänsyn tagen till indelningsändringen. Motsvarande skall gälla när en ny kommun bildas.

2 §

Om en kommuns område har ändrats eller om en ny kommun har bildats skall från och med det år då indelningsändringen träder i kraft *invånarantalet i den ändrade eller nybildade kommunen vid tillämpningen av bestämmelserna om ökat förskott av kommunalskatt i 4 § fjärde stycket* lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m. beräknas *som om indelningsändringen hade varit gällande vid den första av de i lagrummet angivna tidpunkterna.*

Om en kommuns område har ändrats eller om en ny kommun bildats skall från och med det *beskattningsår* då indelningsändringen träder i kraft *preliminära kommunalskattemedel och omräknade preliminära kommunalskattemedel enligt 4 § andra och sjätte styckena* lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m. beräknas *med hänsyn tagen till den förändring av invånarantalet i kommunen som indelningsändringen medfört.*

3 §

I fråga om ett område som har överförts från en kommun till en annan skall vid avräkning av *uppburna förskott* på grundval av taxeringarna under året innan indelningsändringen träder i kraft

I fråga om ett område som har överförts från en kommun till en annan skall vid avräkning av *preliminära kommunalskattemedel och omräknade preliminära kommunalskattemedel som beräknats* på

och det följande året fordran hos grundval av taxeringarna under året innan indelningsändringen träder i kraft och det följande året fordran hos eller skuld till staten påföras den kommun till vilken området har hört enligt den äldre indelningen. *påföras den kommun till vilken området har hört enligt den äldre indelningen.*

Om en kommun har delats, skall en sådan fordran eller skuld påföras kommunerna enligt den nya indelningen i förhållande till de olika delarnas andel av skatteunderlaget i den odelade kommunen under det år taxeringen avser.

En fordran eller skuld, som avser en kommun som har lagts samman med en annan kommun, skall påföras den kommun som bildats genom sammanläggningen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1993. Äldre bestämmelser skall fortfarande tillämpas i fråga om slutavräkning av kommunalskattemedel för år 1992 samt i fråga om församlingar och församlingsskatt.

Lag om upphävande av lagen (1991:1148) om mellankommunal kostnadsutjämning med anledning av ändrat huvudmannaskap för service och vård för äldre och handikappade

Härigenom föreskrivs att lagen (1991:1148) om mellankommunal kostnadsutjämning med anledning av ändrat huvudmannaskap för service och vård för äldre och handikappade skall upphöra att gälla vid utgången av år 1992.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 1 oktober 1992

Närvarande: statsrådet B. Westerberg, ordförande, och statsråden Friggebo, Johansson, Laurén, Hörnlund, Olsson, Svensson, af Ugglas, Dinkelspiel, Thurdin, Hellsvik, Wibble, Björck, Davisson, Odell, Lundgren, Unckel, P. Westerberg och Ask

Föredragande: statsrådet Wibble

Proposition om vissa frågor om den kommunala ekonomin

1 Inledning

Riksdagen beslutade den 9 juni 1992 om ett nytt statligt utjämningsbidrag till kommuner (prop. 1991/92:150 del II, bet. 1991/92:FiU29, rskr. 1991/92:345). Riksdagen beslutade samtidigt om vissa förändringar när det gäller statsbidrag m.m. till landstingen. Vidare godkände riksdagen inriktningen av ett nytt system för utbetalning av kommunalskattemedel till kommuner och landsting. Samtliga förändringar skall träda i kraft den 1 januari 1993. I denna proposition presenteras kompletterande förslag och lagregleringar rörande den omläggning av systemen som skall ske den 1 januari 1993.

Jag kommer i propositionen att behandla vissa ekonomiska regleringar som får effekter på den kommunala ekonomin redan under år 1993 samt metoder för regleringar under år 1993. Förändringar som uppstår till följd av den uppgörelse som nyligen har träffats mellan regeringen och socialdemokraterna, behandlas dock inte i denna proposition.

2 Kommunernas skatte- och bidragsinkomster

En grundtanke bakom de nya utbetalnings- och bidragssystemen som riksdagen fattat beslut om, är att kommunernas och landstingens inkomster av skatt och bidrag under ett visst år skall vara beräknade i samma pris- och lönenivå som utgifterna det aktuella året. Storleken på statens bidrag till kommuner och landsting bör bestämmas av hur statsmakterna prioriterar den verksamhet som finansieras med kommunalskattemedel och statsbidrag i förhållande till annan skattefinansierad verksamhet. Vidare måste statsbidragen anpassas så att den kommunala verksamheten utvecklas i överensstämmelse med en balanserad samhälls-ekonomi.

Det nya statsbidraget till kommunerna har ett starkt inslag av inkomst-utjämning och kan därmed sägas vara ett komplement till kommunal-skattemedlen. Utjämningssystemet syftar således till en jämnare fördelning av inkomster mellan kommuner. Detta kommer att få omfördelningseffekter som på kort sikt mildras av övergångsreglerna.

De kommunalskattemedel och det nya utjämningsbidrag som betalas ut fr.o.m. år 1993 kommer att grundas på ett uppräknat skatteunderlag. Orsaken är att det slutliga skatteunderlaget blir känt först två år efter det år då skatt och bidrag betalas ut. De skillnader som uppstår för enskilda kommuner och landsting mellan beräknat och slutligt skatteunderlag skall regleras när det slutliga utfallet föreligger. En sådan reglering skall för kommunernas del göras i såväl utbetalningssystemet för kommunal-skattemedel som i bidragssystemet med hänsyn till det samband som finns mellan skatteinkomster och bidrag. För landstingen görs slutav-räkningen enbart i systemet för utbetalning av kommunalskattemedel.

I det följande kommer jag att redogöra för mina förslag om hur det nya systemet för utbetalning av kommunalskattemedel bör utformas. Jag föreslår också vissa kompletteringar när det gäller det statliga utjämnings-bidraget till kommuner.

I samband med behandlingen av förslaget till nytt statligt utjämnings-bidrag till kommunerna samt andra kommunalekonomiska frågor anförde finansutskottet (bet. 1991/92:FiU29) att riksdagen fortlöpande bör få en uppföljning av nu förestående förändringar i den kommunala verksam-hetens finansiering. Utskottet konstaterade att en första avstämning skulle föreläggas riksdagen redan till hösten och att det därvid är angeläget att effekterna även på kommunnivå så långt möjligt är belysta. Det är enligt utskottet också väsentligt att regeringen successivt följer upp såväl genomförandet som utfallet av reformen och redovisar resultatet till riksdagen.

Utskottet förutsatte vidare att regeringen i sina överläggningar med företrädare för kommunsektorn följer upp vilka balansräkningseffekter alla de förändringar som nu genomförs i samspelet mellan stat och kommun får för de enskilda kommunerna. I det sammanhanget är det också av intresse att följa upp hur kommunernas anläggningstillgångar liksom den kommunala pensionsskulden hanteras.

Det finns ännu inte något underlag för att dra några slutsatser om utfall och genomförande av reformen. Jag avser att senare återkomma med en sådan redovisning som riksdagen har begärt. Statistiska centralbyrån har i september 1992 gjort en preliminär beräkning av medelskattkraft, garantinivå och uppskattat statligt utjämningsbidrag för år 1993. Samtliga kommuner har fått del av dessa uppgifter.

2.1 Utbetalning av kommunalskattemedel

Kommunernas och landstingens skatteinkomster skall beräknas i samma års pris- och lönenivå som utgifterna. Statens utbetalning av preliminära kommunalskattemedel skall grundas på det senast kända skatteunderlaget i kommunen respektive landstinget. Skatteunderlaget räknas sedan upp

med två uppräkningsfaktorer som motsvarar den beräknade ökningen av skatteunderlaget i riket till det år då utbetalningen sker. Den prognostiserade utvecklingen följs upp och en avräkning görs vid två tillfällen.

Det nya utbetalningssystemet för kommunalskattemedel gäller inte för kyrkokommunerna.

Kommunsektorns skatteinkomster bestäms dels av skattesatsen, dels av skatteunderlaget.

Kommuner, landsting och kyrkokommuner bestämmer själva om skattesatsen. För åren 1991-1992 och 1993 har dock kommunernas, landstingens och församlingars eller kyrkliga samfälligheters möjlighet att höja skattesatsen begränsats genom lagen (1990:608) om tillfällig begränsning av kommuners rätt att ta ut skatt, respektive lagen (1992:672) om begränsning av kommuners rätt att ta ut skatt för år 1993.

Vilka slag av inkomster som skall vara beskattningsbara och ingå i det kommunala skatteunderlaget avgörs av statsmakterna. Kommunkatt beräknas sedan år 1991 enbart på inkomst av tjänst och inkomst av näringsverksamhet.

Det nya utbetalningssystemet innebär, som tidigare framgått, att nivån på det skatteunderlag som ligger till grund för utbetalningen av kommunalskattemedel höjs motsvarande två år. Jag kommer i det följande att redovisa mina förslag om uppräkningsfaktorer och vid vilka tillfällen avräkning bör ske.

Jag vill inledningsvis definiera några av de termer som jag använder i redovisningen av förslagen:

Beskattningsår är det år då kommuninvånarnas beskattningsbara inkomster intjänas.

Taxeringsår är det år då taxeringen av föregående års inkomster sker.

Med *kommunkatt* och *kommunkattemedel* avses i det följande även landstingsskatt och landstingsskattemedel.

2.1.1 Uppräkningsfaktorer

Mitt förslag: Kommuner och landsting har rätt att under ett visst år (beskattningsåret) erhålla preliminära kommunalskattemedel. Dessa beräknas med utgångspunkt i kommunernas respektive landstingens skatteunderlag enligt taxeringen året före beskattningsåret. Skatteunderlaget räknas upp med två uppräkningsfaktorer som sammantagna motsvarar den beräknade förändringen av skatteunderlaget i riket till beskattningsårets nivå. De preliminära kommunalskattemedlen erhålls genom att det uppräknade skatteunderlaget multipliceras med den skattesats som kommunen har fastställt för beskattningsåret.

Av de två uppräkningsfaktorerna skall den ena avse förändringen mellan andra och första året före beskattningsåret. Den andra skall avse förändringen mellan året före beskattningsåret och beskattningsåret.

Uppräkningsfaktorerna skall årligen i december fastställas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Skälen för mitt förslag: De kommunalskattemedel som en kommun eller ett landsting erhåller under beskattningsåret och som grundas på ett uppräknat skatteunderlag, skall benämnas preliminära kommunalskattemedel. De preliminära kommunalskattemedlen kan sägas motsvara förskottet i nuvarande system, men beräknas i ett löneläge två år senare.

Uppräkningsfaktorerna skall så väl som möjligt spegla den förväntade utvecklingen av kommunernas och landstingens sammantagna skatteunderlag under året före beskattningsåret och beskattningsåret. Riksrevisionsverket (RRV) gör prognoser för skatteunderlagsutvecklingen (inkomst av tjänst och näringsverksamhet), vilka ligger till grund för beräkningarna av statsbudgetens inkomster från fysiska personers inkomstskatter. Dessa prognoser bör användas även för att räkna upp det skatteunderlag som ligger till grund för de preliminära kommunalskattemedlen. Därigenom grundas beräkningarna för statsbudgeten och beräkningarna av kommunernas och landstingens skatteinkomster på samma underlag.

Uppräkningsfaktorerna bestäms till stor del av antagandena om den totala lönesummans utveckling. Genom att eftersträva en så hög precision som möjligt i prognoserna kan slutavräkningen minimeras. Jag föreslår i det följande att en avräkning av kommunalskattemedlen skall göras vid två tillfällen. En revidering av den andra uppräkningsfaktorn bör göras vid det första avräkningstillfället.

Uppräkningsfaktorerna skall årligen i december fastställas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer. Jag anser att RRV är den myndighet som bör fastställa uppräkningsfaktorerna. Det innebär att RRV årligen tar fram dels en ny uppräkningsfaktor för det påföljande året (beskattningsåret), dels en reviderad uppräkningsfaktor för det innevarande året. Faktorena skall fastställas utifrån samma prognoser och antaganden som gäller för RRV:s beräkning av statsbudgetens inkomster från fysiska personers inkomstskatt. Hänsyn skall därvid tas till sådana av riksdagen beslutade förändringar som påverkar skatteunderlaget.

För kommuner och landsting vars befolkning har ökat under de senaste två åren, görs i det nuvarande utbetalningssystemet en uppräkning av det skatteunderlag som ligger till grund för förskottet på kommunalskattemedlen. I det nya utbetalningssystemet räknas skatteunderlaget upp genom uppräkningsfaktorerna.

Mitt förslag: Den prognostiserade utvecklingen av skatteunderlaget skall följas upp. En avräkning skall göras för varje kommun och landsting vid två tillfällen.

En delavräkning av de preliminära kommunalskattemedlen görs när taxeringen under beskattningsåret är slutförd. Avräkningen görs då av preliminära kommunalskattemedel mot omräknade preliminära kommunalskattemedel. Omräkningen grundas på skatteunderlaget enligt den nämnda taxeringen och en reviderad uppräkningsfaktor för beskattningsåret.

En slutavräkning av de preliminära kommunalskattemedlen görs när taxeringen under året efter beskattningsåret är slutförd. Slutavräkning av omräknade preliminära kommunalskattemedel mot slutliga kommunalskattemedel görs då för varje kommun respektive landsting.

Skälen för mitt förslag: På samma sätt som i nuvarande utbetalningssystem skall en avräkning göras av kommunalskattemedlen för varje kommun och landsting. Ett alternativ, åtminstone för kommunerna, vore att göra en kollektiv slutavräkning, eftersom bidragssystemet skall jämna ut de skillnader som finns i skattekraft mellan kommuner. Ett system med kollektiv slutavräkning skulle bli enklare än ett system med individuell slutavräkning. Det finns emellertid ännu inte några erfarenheter av uppräkningsfaktorernas träffsäkerhet. Jag är av bl.a. detta skäl inte nu beredd att föreslå en sådan kollektiv avräkning. En individuell slutavräkning av kommunalskattemedlen bör kombineras med en individuell slutavräkning även på utjämningsbidraget för kommuner, vilket jag också föreslår i det följande. Varje kommun kommer därmed att få de inkomster som den har rätt till enligt taxeringsutfallet.

Uppräkningsfaktorerna avser skatteunderlagets förändring under två år, nämligen mellan andra och första året före beskattningsåret och mellan året före beskattningsåret och beskattningsåret. Det slutliga skatteunderlaget för beskattningsåret är känt först i december året efter. För att minska slutavräkningens omfattning bör en delavräkning av de preliminära kommunalskattemedlen göras redan efter ett år, då skatteunderlaget för året före beskattningsåret är känt. En omräkning av de preliminära kommunalskattemedlen kan då göras utifrån detta skatteunderlag och en reviderad uppräkningsfaktor för beskattningsåret. En slutlig avräkning av kommunalskattemedlen görs efter ytterligare ett år, när taxeringen avseende skatteunderlaget för beskattningsåret är slutförd.

Den första avräkningen (delavräkningen) regleras i januari året efter beskattningsåret. Om de omräknade preliminära kommunalskattemedlen är högre än de preliminära kommunalskattemedlen, skall mellanskillnaden betalas ut till kommunen eller landstinget. Om de omräknade

preliminära kommunalskattemedlen är lägre än de preliminära kommunalskattemedlen skall kommuner och landsting betala tillbaka mellan skillnaden.

Den slutliga avräkningen på kommunalskattemedlen regleras i januari andra året efter beskattningsåret. Denna avräkning sker enligt samma principer som delavräkningen.

Jag har övervägt behovet av ytterligare delavräkningstillfällen, exempelvis till följd av stora löneförändringar under löpande år. Jag anser emellertid att det är tillfyllest med de två avräkningstillfällen som jag nu har föreslagit.

Av följande figur framgår hur de olika momenten tidsmässigt hänger samman i det nya utbetalningssystemet för kommunalskattemedel fr.o.m. beskattningsåret 1993.

1992

(Dec)

Taxering 1992 av 1991 års inkomster klar
 Uppräkningsfaktorer för 1992 och 1993 fastställs
 Beräkning av preliminära kommunalskattemedel
 för 1993

1993

(månadsvis)

Utbetalning av preliminära kommunalskattemedel
 för 1993

(Dec)

Taxering 1993 av 1992 års inkomster klar
 Uppräkningsfaktorer 1993 revideras, 1994 fastställs
 Omräkning av preliminära kommunalskattemedel
 för 1993
 Beräkning av preliminära kommunalskattemedel
 för 1994

1994

(Jan)

Delavräkning av preliminära kommunalskattemedel
 för 1993 mot omräknade kommunalskattemedel
 för 1993

(månadsvis)

Utbetalning av preliminära kommunalskattemedel
 för 1994

(Dec)

Taxering 1994 av 1993 års inkomster klar
 Uppräkningsfaktorer 1994 revideras, 1995 fastställs
 Slutlig beräkning av kommunalskattemedel 1993
 Omräkning av preliminära kommunalskattemedel 1994
 Beräkning av preliminära kommunalskattemedel 1995

1995

(Jan)

Slutavräkning av omräknade preliminära kommunal-
 skattemedel 1993 mot slutliga kommunalskattemedel
 1993
 Delavräkning av preliminära kommunalskattemedel
 1994 mot omräknade preliminära kommunalskatte-
 medel för 1994

Riksdagen har, som jag tidigare nämnt, beslutat om ett nytt statligt utjämningsbidrag till kommuner. Bidragssystemet träder i kraft den 1 januari 1993. Ett viktigt syfte med bidraget är att skapa mer likvärdiga ekonomiska förutsättningar mellan kommunerna. Bidraget är ett komplement till kommunernas skatteinkomster och utgår oberoende av vilken servicenivå kommunen har i sin verksamhet.

Utgjmningsbidraget består av tre delar:

- ett bidrag för utjämning av kommunernas skatteinkomster upp till en generell garantinivå uttryckt som procentuell andel av en uppräknad medelskattekraft,
- tillägg till respektive avdrag från bidraget på grund av opåverkbara skillnader i strukturella förhållanden samt
- tillägg för befolkningsminskning.

I det följande redovisar jag vissa kompletterande förslag när det gäller utjämningsbidraget.

Med *bidragsår* avses det år vars inkomster skall jämnas ut med bidraget. Bidragsåret motsvarar beskattningsåret i utbetalningssystemet för kommunalskattemedel.

2.2.1 Avräkningar av utjämningsbidraget för kommuner

Mitt förslag: Det utjämningsbidrag som beräknas och betalas ut på grundval av ett uppräknat skatteunderlag skall utgöra ett preliminärt bidrag.

En delavräkning av det preliminära bidraget skall göras för varje kommun när det slutliga skatteunderlaget för året före bidragsåret är känt. En avräkning av preliminärt bidrag görs då mot ett omräknat preliminärt bidrag. Omräkningen av bidraget grundas på det slutliga skatteunderlaget för året före bidragsåret och en reviderad uppräkningsfaktor för bidragsåret.

Ett slutligt utjämningsbidrag skall beräknas när det slutliga skatteunderlaget för bidragsåret är känt. En slutavräkning av omräknat preliminärt utjämningsbidrag mot slutligt utjämningsbidrag skall göras för varje kommun.

Skälen för mitt förslag: Beräkningarna av utjämningsbidraget baseras, liksom de preliminära kommunalskattemedlen, på skatteunderlaget två år tidigare. Detta räknas upp till bidragsårets nivå med samma uppräkningsfaktorer som används i utbetalningssystemet för kommunalskattemedel. Uppräkningsfaktorerna motsvarar utvecklingen av det totala skatteunderlaget i riket för året före bidragsåret och bidragsåret. Skillnaderna i skatteunderlagsutveckling mellan kommunerna kan dock vara stora.

Jag har tidigare föreslagit att en slutavräkning av kommunal-skattemedlen skall göras för varje kommun. Detta innebär att kommuner med ett slutligt skatteunderlag som ligger högre än det uppräknade kommer att tillföras ytterligare kommunalskattemedel till följd av slutavräkningen. Kommuner som istället har ett lägre slutligt skatteunderlag jämfört med det uppräknade, kommer däremot att få betala tillbaka det överskjutande beloppet.

Med bidraget förhåller det sig tvärtom. Kommuner med ett slutligt skatteunderlag som ligger högre än det uppräknade kan i princip sägas ha fått ett för högt bidrag, eftersom bidraget baserar sig på kommunens uppräknade skatteunderlag vid beräkningstillfället. Ju högre eget skatteunderlag kommunen har, desto lägre blir utjämningsbidraget. Kommuner vars slutliga skatteunderlag understiger det uppräknade kan på motsvarande sätt sägas ha fått ett för lågt bidrag.

För att åstadkomma en samordning mellan utbetalnings- och bidrags-systemen föreslår jag att avräkning görs även av utjämningsbidraget. De övergångsregler som skall gälla för utjämningsbidraget under åren 1993 och 1994 innebär visserligen att bidragets utjämnande effekt begränsas. Jag bedömer dock att en avräkning av både kommunalskattemedel och utjämningsbidrag ändå skall göras fr.o.m. bidragsåret 1993.

Mitt förslag innebär att det utjämningsbidrag som betalas ut under bidragsåret är ett preliminärt bidrag. En delavräkning av bidraget görs när det slutliga skatteunderlaget för året före bidragsåret är känt. En slutavräkning av utjämningsbidraget görs sedan när det slutliga skatteunderlaget för bidragsåret är känt. Avräkningarna sker enligt samma principer som beskrivits när det gäller avräkningarna av kommunalskattemedel. Utgångspunkten för avräkningen är den fastställda ekonomiska ramen för bidraget det aktuella bidragsåret.

Delavräkningen av bidraget skall regleras i januari året efter bidragsåret. Vid delavräkningen skall det preliminära utjämningsbidraget räknas om utifrån det slutliga skatteunderlaget för året före bidragsåret samt en reviderad uppräkningsfaktor för bidragsåret. Om det omräknade preliminära bidraget överstiger det preliminära, skall mellanskillnaden betalas ut till kommunen. Om det omräknade preliminära bidraget understiger det preliminära, skall kommunen betala tillbaka mellanskillnaden.

Den slutliga avräkningen av bidraget skall regleras i januari två år efter bidragsåret. Den slutliga beräkningen av bidraget grundas på det slutliga skatteunderlaget för bidragsåret. En avräkning görs av omräknat preliminärt bidrag mot slutligt utjämningsbidrag, enligt samma princip som delavräkningen.

Det omräknade preliminära utjämningsbidraget, liksom det slutliga utjämningsbidraget, beräknas med utgångspunkt i en annan medel-skattekraft än den ursprungliga, preliminära beräkningen. Detta kan innebära att garantinivån förändras. Vid omräkningen och vid den slutliga bidragsberäkningen skall dock samma befolkningsunderlag och underlag för strukturtillägg och -avdrag användas som låg till grund för den ursprungliga preliminära bidragsberäkningen för bidragsåret.

Eftersom den bidragsram som tidigare fastställts för bidragsåret skall ligga fast kommer avräkningarna av utjämningsbidraget endast att resultera i en omfördelning av bidrag mellan kommuner. Denna omfördelning blir beroende av de enskilda kommunernas verkliga skatteunderlagsutveckling i förhållande till den prognos som legat till grund för de uppräkningsfaktorer som fastställts för uppräkning av skatteunderlaget till bidragsårets nivå. Av betydelse är också hur medelskattkraften har utvecklats i förhållande till prognosen.

2.2.2 Övergångsregler för utjämningsbidraget

Mitt förslag: Ingen kommun skall år 1993, till följd av det statliga utjämningsbidraget jämfört med ett referensbidrag, vidkännas en bidragsförändring överstigande 1,5 % av summan av kommunens inkomster i form av kommunalskattemedel för år 1993 och referensbidraget.

Referensbidraget skall fastställas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

För år 1994 får skillnaden mellan en kommuns utjämningsbidrag för år 1994 före övergångsregler, och utjämningsbidrag för år 1993 efter övergångsregler, uppgå till högst 3 % av summan av kommunens inkomster i form av kommunalskattemedel för år 1994 och utjämningsbidrag för år 1993 efter övergångsregler.

Bestämmelserna införs i övergångsbestämmelserna till lagen (1992:670) om statligt utjämningsbidrag till kommuner.

Skälen för mitt förslag: Grundprinciperna för övergångsreglerna avseende åren 1993 och 1994 godkändes av riksdagen i samband med behandlingen av årets kompletteringsproposition.

De huvudsakliga motiven för övergångsreglerna är dels att undvika alltför stora förändringar i enskilda kommuners bidrag, dels att åstadkomma en successiv infasning av det nya bidragssystemet.

Övergångsreglerna skall således förhindra stora och plötsliga förändringar i enskilda kommuners bidrag när utjämningsbidraget införs. Att sådana stora förändringar uppstår har sin grund i de stora skillnader som finns mellan olika kommuners bidragsinkomster i utgångsläget. Förändringarna kan sägas vara en naturlig konsekvens av övergången från ett bidragssystem som till stor del varit knutet till bedriven verksamhet, till ett bidragssystem vars viktigaste syfte är att utjämna ekonomiska förutsättningar mellan kommuner. När effekten av övergångsreglerna trappas ner kommer skillnaderna mellan olika kommuners bidrag att bli beroende av enskilda kommuners skattkraft och struktur. En särskild utredare (dir. 1992:77) har fått i uppdrag att föreslå principer och metoder för kostnadsutjämning mellan kommuner. En parlamentariskt sammansatt referensgrupp har tillsatts för att följa arbetet.

Det nya bidragssystemet fasas in stegvis, genom att övergångsreglernas maximigräns för storleken på bidragsförändringen höjs från 1,5% för år 1993 till ytterligare 3% för år 1994.

Bidragsförändringen år 1993 utgörs av skillnaden mellan nytt utjämningsbidrag och ett referensbidrag. Skillnaden får uppgå till maximalt 1,5% av summan av kommunens referensbidrag och inkomster av kommunalskattemedel för år 1993.

Ett referensbidrag per kommun skall fastställas. Detta skall motsvara det belopp som kommunen skulle ha fått i det gamla systemet, minskat med den av samhällsekonomiska skäl motiverade indragningen om sammanlagt 5,2 miljarder kronor för kommunerna. Referensbidraget per kommun skall fastställas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer. Utgångspunkten är de statsbidrag som upphör år 1993 och som kommunen får för verksamhetsåret 1992. Det sammanlagda bidraget minskas med de skatteutjämningsavgifter som kommunen betalar år 1992 och en del av kommunens avräkningsskatt för år 1992. Av den totala avräkningsskatten om 1,25 kronor per skattekrona för år 1992 skall bidraget minskas med 1,09 kronor per skattekrona. Bidraget minskas också med en summa som motsvarar kommunens statsbidragsberättigade nettokostnader år 1992 för bostadsbidrag och kommunala bostadstillägg för pensionärer, eftersom dessa transfereringssystem förutsattes komma att tas över av staten under år 1993 (se avsnitt 3.2). Det sålunda framräknade beloppet minskas sedan med ett nettobelopp som motsvarar dels kommunens andel av indragningen och dels kommunens andel av den ökning av bidraget som skulle ha skett mellan åren 1992 och 1993 till följd av beräknade volym-, pris- och löneökningar.

För år 1994 utgörs bidragsförändringen av skillnaden mellan utjämningsbidraget för år 1994 före övergångsregler, och utjämningsbidrag för år 1993 efter övergångsregler. Bidragsförändringen får maximalt uppgå till 3% av summan av kommunens inkomster av kommunalskatt för år 1994 och utjämningsbidrag efter övergångsregler för år 1993.

2.2.3 Skatteväxlingar

Mitt förslag: Vid skatteväxlingar mellan kommuner och landsting skall övergångsreglerna för utjämningsbidraget till kommuner tillämpas endast på den del av respektive kommuns bidrag som beräknas utifrån den enhetliga länsvisa skattesats som gällde före skatteväxlingen.

Skälen för mitt förslag: Vid överflyttningar av huvudmannaskap mellan kommuner och landsting används skatteväxling som en metod i den ekonomiska regleringen av förändringen.

En skatteväxling får effekter såväl i landstingens skatteutjämnings-system som i utjämningsystemet för kommuner genom att regeringen kan ändra den högsta skattesats som får tillämpas vid beräkningen för landstingen respektive den länsvisa enhetliga skattesatsen för kommunerna. Skatteväxlingen leder därmed till att bidragen i de båda systemen direkt påverkas. Om huvudmannaskap exempelvis flyttas från ett landsting till kommunerna i länet och den ekonomiska regleringen sker genom skatteväxling, minskar landstingets skatteutjämningsbidrag medan kommunernas utjämningsbidrag ökar. Denna bidragsökning bör slå igenom i sin helhet, utan hinder av övergångsreglerna i utjämnings-systemet, varför tillämpningen av dessa bör begränsas. Övergångs-reglerna bör därför endast gälla för den del av utjämningsbidraget som beräknas utifrån den enhetliga länsvisa skattesats som gällde före skatteväxlingen.

Vid skatteväxlingar avser regeringen, i enlighet med vad som beskrevs i årets kompletteringsproposition, att besluta om att flytta över bidrags-medel mellan utjämningsystemen. Överflyttningen skall ske så att förändringen inte innebär ökade kostnader för staten.

I vissa län har landstinget ett högre garanterat skatteunderlag än kommunerna i länet sammantagna. I andra län gäller motsatsen. Detta är en följd av att landsting och kommuner har olika utjämningsystem. Skillnaderna i garanterat skatteunderlag mellan kommuner och landsting i ett län utgör en komplikation vid skatteväxlingar, eftersom de ekonomiska utfallen blir olika i skatteutjämningsystemet för landstingen respektive i kommunernas utjämningsystem.

Om landstingets garanterade skatteunderlag är högre än kommunernas, kommer de kommuner som skatteväxlar att få ut mindre bidrag totalt sett än vad som flyttas över från landstingssystemet. Överskottet kommer alla kommuner till del i form av en högre garantinivå. Om landstingets garanterade skatteunderlag i stället är lägre än kommunernas, kommer de kommuner som skatteväxlar att få ut mer bidrag än vad som flyttas från landstingssystemet. Mellanskillnaden får betalas av samtliga kommuner i form av en lägre garantinivå.

I skatteutjämningsystemet för landsting har hittills den högsta skattesatsen som får tillämpas vid bidragsberäkningen ändrats motsvarande skatteväxlingen. I utjämningsystemet för kommuner tillämpas länsvisa enhetliga skattesatser, vilka har fastställts till 95 % av det tidigare utdebiteringstaket i skatteutjämningsystemet inklusive de skatteväxlingar som ägt rum under åren 1991 och 1992. För kommunernas del kommer alltså den växlade skattesatsen att slå igenom med endast 95 % i utjämningsystemet.

Det är angeläget att bidragssystemen inte motverkar önskvärda förändringar av ansvarsfördelningen mellan landsting och kommuner och därmed sammanhängande ekonomiska regleringar. En skatteväxling bör dock inte leda till snedfördelande effekter i bidragssystemen. Jag har övervägt olika metoder för att lösa problemet. För att finna en tillfredsställande lösning krävs dock ytterligare överväganden. Jag avser därför att senare återkomma till regeringen med förslag på denna punkt.

Jag vill i sammanhanget nämna att, när det gäller huvudmannaskapsförändringar som nu är aktuella, det åtminstone övergångsvis är möjligt för kommuner och landsting att lämna bidrag sinsemellan som ett alternativ till skatteväxling.

2.2.4 Övriga frågor rörande utjämningsbidraget för kommuner

Mitt förslag: Vid beräkning av uppräknad medelskatekraft och garantiskatteunderlag skall antalet folkbokförda invånare den 1 november året före bidragsåret användas.

För kommuner vars uppräknade skatteunderlag överstiger garantiskatteunderlaget skall beräknas ett negativt grundbelopp. I det fall en sådan kommun får ett tillägg på grund av strukturella faktorer, skall tillägget vid bidragsberäkningen minskas med det negativa grundbeloppet.

Statistiska centralbyrån skall lämna uppgift om uppskattat statligt utjämningsbidrag till kommunerna senast den 10 september året före bidragsåret.

Skälen för mitt förslag: För att få en samordning mellan skatte- och bidragssystemen bör tidpunkten för befolkningsuppgiften ändras från den 1 oktober till den 1 november året före bidragsåret.

Enligt fastställda regler för statligt utjämningsbidrag skall ett grundbelopp beräknas för de kommuner vars uppräknade skatteunderlag understiger det garanterade enligt den garantinivå som fastställts för året. Grundbeloppet beräknas genom att tillskottet av skatteunderlag multipliceras med den länsvisa enhetliga skattesatsen. Kommunens bidrag beräknas utifrån grundbeloppet, med tillägg eller avdrag för strukturella förhållanden och eventuellt tillägg för befolkningsminskning.

Kommuner som har ett skatteunderlag som understiger det garanterade i inkomstutjämnningen, och som således får ett grundbelopp, kan ändå bli utan bidrag om de har ett avdrag för strukturella faktorer som är större än grundbeloppet. På motsvarande sätt bör kommuner med ett skatteunderlag som överstiger det garanterade, och som således inte får något grundbelopp, ändå kunna få bidrag om de på grund av en ogynnsam struktur är berättigade till ett tillägg. Tillägget skall dock minskas med det belopp varmed kommunens egna inkomster överstiger inkomstgarantin. Detta senare belopp benämns negativt grundbelopp och beräknas som det antal skattekrönor varmed kommunens skatteunderlag överstiger garantiskatteunderlaget, multiplicerat med den länsvisa enhetliga skattesatsen.

Det beräkningsunderlag som ligger till grund för den information som ges till kommunerna i september om uppskattat statligt utjämningsbidrag tas fram av Statistiska centralbyrån (SCB). De nu gällande reglerna bör av administrativa skäl ändras så att det är SCB, och inte som i nuvarande lagstiftning skattemyndigheterna, som ger denna information till kommunerna.

Mitt förslag: Utbetalningen av såväl preliminära kommunal-skattemedel som preliminärt utjämningsbidrag skall ske med en tolfedel av beräknat belopp varje månad.

Den ekonomiska regleringen till följd av den första delavräkningen av kommunal-skattemedel och utjämningsbidrag skall dock ske i januari året efter beskattnings- respektive bidragsåret.

Den ekonomiska regleringen till följd av slutavräkningen av kommunal-skattemedel och utjämningsbidrag skall ske i januari andra året efter beskattnings- respektive bidragsåret.

Skälen för mitt förslag: Utbetalningen av kommunal-skattemedel och utjämningsbidrag bör liksom idag handhas av skattemyndigheterna.

När det gäller utbetalningstillfällen m.m. för kommunal-skattemedel och utjämningsbidrag, bör minsta möjliga förändring göras i förhållande till vad som gäller i dag.

Den ekonomiska regleringen som följer av del- respektive slutavräkningarna av kommunal-skattemedel och utjämningsbidrag bör dock ske vid endast ett tillfälle vardera. Regleringen bör därför ske i januari året efter den taxering som ligger till grund för respektive avräkning.

3 Ekonomiska regleringar mellan staten och kommunsektorn

3.1 Inledning

Det finns ett återkommande behov av ekonomiska regleringar mellan staten och kommunsektorn (kommuner, landsting och kyrkokommuner), bl.a. till följd av finansieringsprincipens tillämpning.

Riksdagens beslut med anledning av årets kompletteringsproposition innebär bl.a. att rundgången av pengar mellan stat och kommunsektor minskar, framför allt genom att skatteutjämningsavgifter och avräknings-skatt slopas. Detta leder till att de totala statsbidragen blir lägre. Det nya utjämningsbidraget omfattar inte alla kommuner. Vid tillämpningen av finansieringsprincipen är statsbidragssystemet således inte i alla lägen lämpligt som regleringsinstrument. Om utjämningsbidraget minskas ytterligare, ökar antalet kommuner utanför systemet. Behovet av andra typer av regleringsinstrument kan till följd av detta komma att öka. Den regleringsmetod som skall användas bör omfatta alla kommuner, landsting och kyrkokommuner. Den bör också kunna användas för att reglera den finansiella ramen för kommunsektorn.

Riksdagens beslut om att schablonavdraget m.m. skall slopas fr.o.m. år 1993 kräver en ekonomisk reglering mellan stat och kommunsektor som innebär att totalt ca 6 miljarder kronor per år skall föras från kommunsektorn till staten.

Jag tar nu upp frågan om sådana ekonomiska regleringar mellan stat och kommun som följer av redan fattade eller aviserade beslut. De regleringar som kan komma att behöva göras t.ex. till följd av den uppgörelse som nyligen träffats mellan regeringen och socialdemokraterna behandlas dock inte i denna proposition. Jag anvisar vidare en metod för ekonomiska regleringar under år 1993.

3.2 En metod för ekonomiska regleringar under år 1993

Min bedömning: En metod för regleringar mellan stat och kommunsektor av ekonomiska effekter av beslut som rör år 1993 bör vara att reducera de preliminära kommunalskattemedlen för år 1993 för kommuner och landsting med ett visst antal kronor per invånare i kommunen respektive landstinget. Denna metod bör användas bl.a. för att reglera effekten av att schablonavdraget tas bort.

För kyrkokommunerna bör skattemedlen reduceras på motsvarande sätt, men först under år 1995.

Skälen för min bedömning: Riksdagen beslutade med anledning av årets kompletteringsproposition att schablonavdraget vid inkomst av tjänst skall tas bort fr.o.m. inkomståret 1993. Avdrag skall då endast medges för de kostnader för resor mellan bostad och arbetsplats som överstiger 4000 kronor och för övriga kostnader som tidigare omfattades av schablonavdraget till den del de överstiger 1000 kronor.

När schablonavdraget m.m. tas bort ökar underlaget för kommunal beskattning, vilket motsvarar ökade inkomster av kommunalskatt om totalt ca 6 miljarder kronor. Som jag anförde i kompletteringspropositionen bör inte denna inkomstökning få slå igenom för kommunsektorn, eftersom sektorn inte får några ökade kostnader till följd av förändringen. För att åstadkomma en sådan neutralisering krävs en regleringsmetod som omfattar hela kommunsektorn.

I kompletteringspropositionen beskrev jag en regleringsmetod som skulle innebära en procentuell reduktion av skatteunderlaget för kommuner, landsting och kyrkliga kommuner. Riksdagen efterlyste en mer uttömmande redovisning av alternativa lösningar.

Jag har övervägt olika metoder för reglering. Min utgångspunkt har därvid varit att den valda metoden bör vara administrativt enkel, ge en rimlig fördelning och kunna tillämpas vid kommande regleringar främst till följd av finansieringsprincipens tillämpning.

De metoder för neutralisering som jag har övervägt är följande:

- att reducera skatteunderlaget med viss procentandel,
- att reducera skatteunderlaget med ett visst antal skattekrönor per invånare,
- att förändra den statliga inkomstbeskattningen, alternativt införa ett fiktivt grundavdrag,

- att slopa den kommunala beskattningsrätten på inkomst av näringsverksamhet samt
- att reducera skatteinkomsterna med ett visst belopp per invånare i kommunen respektive landstinget.

Den första metoden, som således är den som förespråkades i årets kompletteringsproposition, innebär att det skatteunderlag som skall ligga till grund för beräkning av kommunernas och landstingens skatte- och bidragsinkomster reduceras med en viss procent. Metoden är enkel. Den skulle innebära att avdraget ökar nominellt i takt med skatteunderlagsutvecklingen. Om skatteunderlaget ökar snabbare än den reglering som skall göras, leder det till en budgetförstärkning för staten och vice versa.

Den andra metoden innebär att skatteunderlaget för varje kommun och landsting reduceras med ett fast antal skattekrönor per invånare i kommunen respektive landstinget. Metoden är enkel, liksom den föregående. Ett nytt beslut om reduktionens storlek per invånare bör i princip tas årligen, eftersom en real urholkning eller förstärkning av avdraget annars kan ske beroende på skatteunderlagets utveckling. Metoden innebär att kommuner med en hög skattesats får betala relativt sett mer än kommuner med en låg skattesats.

Den tredje metoden innebär att det lägsta intervallet i varje inkomsttagares skatteunderlag till kommunal inkomstskatt antingen skulle beskattas statligt eller att kommunalskattemedlen i detta intervall skulle överföras till staten. Att ändra reglerna för inkomstbeskattningen kräver emellertid en omfattande omarbeting av skattelagstiftningen.

Den fjärde metoden skulle innebära att den kommunala beskattningsrätten slopas för inkomstlaget näringsverksamhet. Metoden är dock inte genomförbar på kort sikt, eftersom den kräver stora ingrepp i skattelagstiftningen. Metoden skulle därutöver ge en mycket ojämn fördelning, eftersom den andel av inkomsterna som utgörs av inkomst av näringsverksamhet varierar kraftigt mellan kommunerna.

Den femte metoden är administrativt enkel och innebär att kommunernas och landstingens skatteinkomster, inte deras skatteunderlag, reduceras med ett fast avdrag i kronor per invånare. Den ekonomiska effekten kan sägas bli lika för alla kommuner och landsting, oberoende av skattekraft och skattesats. Det nya utjämnningssystemet för kommuner bygger på att kommunen garanteras en viss lägsta skattekraft och i princip också en viss lägsta inkomst per invånare i kommunen. Ett avdrag i kronor per invånare är mot denna bakgrund följdriktig.

Ingen av de metoder som jag har övervägt uppfyller emellertid helt de krav som enligt min mening bör ställas på en mer långsiktigt hållbar regleringsmetod. Ett problem är t.ex. hur det ekonomiska utfallet vid en reglering fördelar sig mellan olika typer av kommuner med hänsyn till skattekraft, skattesats etc.

Denna fråga rymmer principiellt viktiga ställningstaganden och bör därför övervägas ytterligare. Jag avser att under år 1993 återkomma till regeringen med förslag om en metod för ekonomiska regleringar mellan stat och kommunsektor.

För år 1993 anvisar jag emellertid följande regleringsmetod. Kommunernas och landstingens preliminära kommunalskattemedel skall detta år reduceras med ett visst antal kronor per invånare i kommunen respektive landstinget. Jag avser att senare återkomma med förslag om belopp, då en sammanvägning kan göras av de ekonomiska effekterna av olika förslag som rör den kommunala sektorn.

Om enbart schablonavdraget skulle neutraliseras, skulle reduktionen uppgå till 405 kronor per invånare för kommuner och 250 kronor per invånare för landsting. För landstingsfria kommuner skulle reduktionen uppgå till 655 kronor per invånare.

Eftersom utbetalningssystemet för kommunalskattemedel till de kyrkliga kommunerna inte har ändrats, kommer ökningen av skatteinkomsterna för dessa till följd av att schablonavdraget m.m. tas bort inte att slå igenom förrän år 1995, när taxeringen avseende år 1993 års inkomster är slutförd. Då kommer å andra sidan en dubbel effekt att uppstå, eftersom både förskott och slutavräkning påverkas detta år. Jag avser att återkomma med förslag om hur den ekonomiska regleringen fr.o.m. år 1995 bör göras för de kyrkliga kommunerna.

3.3 Förstatligande av kommunala bostadstillägg till pensionärer(KBT) och bostadsbidrag

Min bedömning: Det belopp som tidigare har avsatts för ett förstatligande av KBT och bostadsbidrag bör återföras till kommunerna fram till den tidpunkt då förstatligande sker.

Skälen för min bedömning: I årets kompletteringsproposition förutsattes att systemen för kommunalt bostadstillägg till pensionärer (KBT) samt bostadsbidrag till barnfamiljer och hushåll utan barn skulle föras över till statligt huvudmannaskap fr.o.m den 1 januari 1993. För att ekonomiskt reglera denna reform minskades den totala statsbidragsramen för år 1993 med ett belopp som motsvarade kommunernas beräknade statsbidragsberättigade nettokostnader för hela året för de båda systemen, eftersom kommunerna skulle lyftas av dessa kostnader.

För KBT får kommunerna statsbidrag med 25 % upp till en viss högsta nivå. Statsbidrag betalas ut löpande via försäkringskassan, och slutregleras i efterskott. När det gäller bostadsbidrag lämnar staten bidrag motsvarande 50 % av kostnaden. Statsbidraget betalas ut kalenderårsvis i efterskott.

KBT-utredningen har i sitt betänkande (SOU 1992:21) föreslagit ett förstatligande av KBT fr.o.m. den 1 juli 1993. Beredningen av utredningens betänkande pågår för närvarande. Ett förstatligande bedöms inte kunna ske under år 1993.

Förstatligandet av bostadsbidragen bedöms inte heller kunna ske under år 1993.

Till följd av den reglering som beskrivits ovan bör statsbidragsreglerna för KBT och bostadsbidrag kompletteras för år 1993. Det belopp som har lyfts av kommunerna för dessa verksamheter uppgår till 7 145 miljoner kronor vilket motsvarar ett helt års beräknade nettokostnader. Beloppet bör återföras till kommunerna.

Chefen för Socialdepartementet kommer senare i höst att föreslå att lagen (1992:654) med särskilda bestämmelser om bostadsbidrag för år 1993, som nu gäller för tiden januari t.o.m. juni, skall gälla hela året. I samband därmed kommer han också att lämna förslag till regler för ett särskilt statsbidrag till kommunernas egna kostnader för statsbidragsberättigade bostadsbidrag.

På motsvarande sätt avser statsrådet Könberg att föreslå att medel motsvarande kommunernas egna kostnader år 1993 för den statsbidragsberättigade delen av KBT återförs till kommunerna genom inrättande av ett särskilt statsbidrag.

3.4 Korrigeringar av den ekonomiska regleringen av äldrereformen

Mitt förslag: Korrigeringar i förhållande till den tidigare beslutade ekonomiska regleringen till följd av äldrereformen bör ske enligt de förslag som Ädel-delegationen lämnat.

Korrigeringar för landstingen för åren 1992 och 1993 regleras i samband med utbetalningen av landstingsskattemedel under år 1993.

Lagen (1991:1148) om mellankommunal kostnadsutjämning med anledning av ändrat huvudmannaskap för service och vård för äldre och handikappade skall upphävas vid utgången av år 1992.

Skälen för mitt förslag: Riksdagen beslutade i december 1990, med anledning av förslagen i regeringens proposition om ansvaret för service och vård till äldre och handikappade m.m. (prop. 1990/91:14, bet. 1990/91:SoU9, rskr. 1990/91:97), om en reformering av äldre- och handikappomsorgen. Riksdagen fattade i juni 1991 beslut om den ekonomiska regleringen till följd av äldrereformen (prop. 1990/91:150 bil. I:3, bet. 1990/91:SoU25, rskr. 1990/91:384).

Med anledning av vad riksdagen i detta sammanhang uttalade om behovet av en särskild avstämning beslutade regeringen den 28 november 1991 att inrätta en delegation som skulle utreda behovet av korrigeringar i förhållande till den ekonomiska regleringen till följd av äldrereformen. Delegationens uppgift var att kartlägga och bedöma behovet av samt lämna förslag till korrigeringar i förhållande till den ekonomiska reglering som riksdagen fattat beslut om. Enligt riksdagsbeslutet skulle korrigeringar endast komma ifråga i de fall det rörde sig om uppenbara tekniska fel eller beräkningsfel. Delegationen antog namnet Ädel-delegationen (S 1991:G) och avlämnade den 1 juni 1992 sina förslag till korrigeringar till regeringen. Ädel-delegationen har bedömt att korrigeringar motsvarande netto + 31,5 miljoner kronor för kommunerna och

netto - 31,5 miljoner kronor för landstingen bör göras i förhållande till den tidigare beslutade ekonomiska regleringen, vilken uppgick till 20,3 miljarder kronor i 1991 års prisnivå.

De föreslagna korrigeringarna berör totalt 28 kommuner samt 11 landsting. De 28 kommunerna föreslås få tillgodoräkna sig 49 miljoner kronor samt avräknas 17,5 miljoner kronor. Landstingen föreslås få tillgodoräkna sig 12,3 miljoner kronor samt avräknas 43,8 miljoner kronor. Omfördelningen innebär sammantaget att 31,5 miljoner kronor skall överföras från landstingen till kommunerna.

Ädel-delegationens förslag till korrigeringar i den ekonomiska regleringen till följd av äldre-reformen framgår av följande sammanställning. Beloppen anges i tusentals kronor.

Ädeldelegationens förslag till korrigeringar i den ekonomiska regleringen till följd av Ädel-reformen (tusental kronor) - Nettolista

Län	Kommuner	Belopp	Landsting	Belopp
AB	Danderyd	1 000		
AB	Haninge	2 000		
AB	Stockholm	20 160		
AB	Tyresö	1 300		
AB	Vällentuna	1 000	Stockholm	- 25 460
E	Finspång	- 1 831	Östergötland	1 831
F	Jönköping	1 017	Jönköping	- 1 017
G	Växjö	- 3 735	Kronoberg	3 735
L	Båstad	416		
L	Klippan	485		
L	Kristianstad	- 2 488		
L	Simrishamn	- 1 074		
L	Tomelilla	- 446		
L	Ängelholm	1 160		
L	Örkelljunga	624	Kristianstad	1 323
N	Laholm	1 151	Halland	- 1 151
P	Ulricehamn	- 5 033	Älvsborg	5 033
U	Arboga	3 310		
U	Fagersta	8 764		
U	Heby	- 506		
U	Kungsör	- 266		
U	Köping	2 609		
U	Norberg	- 392		
U	Skinnskatteberg	- 328		
U	Västerås	- 1 001	Västmanland	- 12 190
X	Ovanåker	1 195*	Gävleborg	- 1 195*
Y	Örnsköldsvik	2 847	Västernorrland	- 2 847
BD	Arvidsjaur	- 437	Norrbottnen	437
Tillgodoräkning		49 038	Tillgodoräkning	12 359
Avräkning		- 17 537	Avräkning	- 43 860
Totalt		31 501	Totalt	- 31 501

*) Fr.o.m. år 1993

Jag föreslår att korrigeringar av den ekonomiska regleringen bör göras i enlighet med Ädel-delegationens förslag. 1992/93:36

Korrigeringsarna i den del som avser kommunerna för år 1992 skall göras i samband med utbetalning av statsbidraget till service och vård (under femte huvudtitelns anslag G1. Bidrag till service och vård) genom att bidraget till de berörda kommunerna minskas eller ökas med korrigeringsbeloppen. Detta kan ske vid utbetalningen i början av år 1993.

När det gäller korrigeringar i den del som avser kommunerna för år 1993 och framåt har regeringen nyligen gett SCB i uppdrag att vid beräkning av det s.k. referensbidraget, som är utgångspunkt för tillämpningen av övergångsreglerna, också beakta de av Ädel-delegationen föreslagna korrigeringarna. Detta innebär att bidraget till de berörda kommunerna ändras med i stort sett motsvarande belopp. Den sammanlagda kostnaden för utjämningsbidraget för år 1993 ökar därmed.

Korrigeringen av den ekonomiska regleringen till följd av äldreformen innebär att 31 miljoner kronor netto per år fr.o.m. år 1992 skall tillföras kommunerna samt att motsvarande belopp netto skall avräknas från landstingen. För åren 1992 och 1993 föreslår jag att korrigeringar för berörda landsting görs i samband med utbetalning av landstingsskattemedel under år 1993 till berörda landsting genom att skattemedlen ökas eller minskas med korrigeringsbeloppen.

När det gäller korrigeringsarna fr.o.m. år 1994 avser regeringen att återkomma i samband med frågan om fastställande av finansiella ramar för landstingens verksamhet.

Som en följd av riksdagsbeslutet om ett nytt statsbidragssystem bör lagen (1991:1148) om mellankommunal kostnadsutjämning med anledning av ändrat huvudmannaskap för service och vård för äldre och handikappade upphöra att gälla fr.o.m 1 januari 1993.

Jag har i dessa frågor samrått med chefen för Socialdepartementet.

4 Övergången till de nya systemen

1992/93:36

4.1 Slutavräkning av kommunalskattemedel enligt det gamla systemet avseende år 1991

Mitt förslag: Från den slutavräkning för kommuner och landsting som avser år 1991 och som enligt dagens regelsystem skall betalas ut år 1993, skall ett belopp räknas av som motsvarar dels de ökade utbetalningar av kommunalskattemedel som följer av att utbetalningssystemet läggs om (nivåförändringen), dels de minskade statsinkomster som följer av att avräkningsskatten helt slopas redan år 1993. Dessutom skall den periodiseringseffekt som uppkommer till följd av omläggningen av statsbidragssystemet räknas av. Den sistnämnda minskningen föreslås fastställas till 11 370 miljoner kronor för kommunerna och till 520 miljoner kronor för landstingen.

Avdragen skall göras kollektivt för kommunerna respektive landstingen. Återstående belopp fördelas till de enskilda kommunerna respektive landstingen i förhållande till den slutavräkning var och en skulle ha fått.

Utbetalningarna skall göras under andra halvåret 1993 och fördelas med ett lika stort belopp varje månad.

Skälen för mitt förslag: Vid riksdagsbehandlingen av den senaste kompletteringspropositionen godkände riksdagen vad finansutskottet anfört beträffande ikraftträdandet av ett nytt system för utbetalning av kommunalskattemedel. Finansutskottet uttalade bl.a. att det är av grundläggande betydelse att omläggningen av utbetalningssystemet ger ett i förhållandet mellan staten och kommunsektorn neutralt utfall. Av samhällsekonomiska och statsfinansiella skäl får övergången inte innebära en budget- och likviditetsmässig merbelastning för staten. Samtidigt skall skiftet ske på ett för kommunerna neutralt sätt från såväl likviditets- som verksamhetssynpunkt. Utskottet konstaterade att eftersom staten och kommunerna har olika redovisningsprinciper är en i alla avseenden neutral, såväl redovisningstekniskt som likviditetsmässigt, lösning inte möjlig att uppnå samtidigt för både stat och kommuner. Utskottet ansåg vidare att det i kompletteringspropositionen angivna förfaringsättet i samband med omläggningarna ger den eftersträlvade likviditetsmässiga neutraliteten för såväl stat som kommun.

Mitt förslag innebär att övergången till ett nytt utbetalningssystem för kommunalskattemedel genomförs i stort sett enligt de riktlinjer som angavs i kompletteringspropositionen.

Slutavräkningen för kommuner och landsting avseende år 1991 beräknas uppgå till ca 25 350 miljoner kronor respektive ca 14 150 miljoner kronor. Dessa belopp skall i enlighet med vad som angavs i kompletteringspropositionen minskas med belopp motsvarande den ökning av utbetalade preliminära kommunalskattemedel som föranleds av

det nya utbetalningssystemet (nivåförändringen), effekten av att avräkningsskatten helt slopas för år 1993 och den periodiseringseffekt som uppkommer på grund av omläggningen av statsbidragssystemet. Om dessa minskningar skulle göras individuellt för varje kommun och landsting skulle resultatet bli att många kommuner skulle få en negativ slutavräkning. Jag anser det därför vara rimligt att minskningarna görs kollektivt för kommunerna respektive landstingen. Det för vardera kollektivet återstående beloppet av slutavräkningen bör sedan fördelas till de enskilda kommunerna och landstingen i förhållande till den slutavräkning var och en annars skulle ha fått.

Den slutliga regleringen kan inte fastställas förrän 1992 års taxering är klar och de slutgiltiga skatteunderlagen är kända. Utifrån dessa uppgifter kan sedan de minskningar som skall göras av slutavräkningen beräknas.

Minskningen på grund av nivåförändringen beräknas som skillnaden mellan preliminära kommunalskattemedel för år 1993 enligt det nya utbetalningssystemet och motsvarande kommunalskattemedel (förskott inklusive uppräkningsbidrag på grund av befolkningsökning) enligt det gamla systemet. Skillnaden skall sedan minskas med den för år 1993 beräknade ökningen av de preliminära kommunalskattemedlen till följd av slopat schablonavdrag m.m., eftersom jag tidigare i dag har aviserat att denna ökning skall regleras på annat sätt.

Slutavräkningen skall också minskas med en del av den avräkningsskatt som kommunerna och landstingen skulle ha betalat under år 1993 enligt lagen (1990:609) om avräkningsskatt. För kommunerna uppgår denna minskning till 0,65 kr per skattekrona och för landstingen till 0,42 kr per skattekrona. För de kommuner som inte ingår i ett landsting är minskningen 1,07 kr per skattekrona. Beräkningen skall för landstingen göras på det skatteunderlag som fastställts vid 1992 års taxering jämte tillskott av skatteunderlag enligt lagen (1992:671) om skatteutjämningsbidrag till landsting. För kommunerna skall beräkningarna göras på skatteunderlaget enligt 1992 års taxering med tillägg av det tillskott av skatteunderlag som skulle blivit fallet om den fr.o.m. år 1993 upphävda lagen (1988:491) om skatteutjämningsbidrag fortfarande hade gällt. Eftersom det inte har fastställts någon garanterad skattekraft för kommunerna avseende år 1993 enligt denna lag skall de skattekraftsgarantier som gäller för år 1992 användas vid beräkningarna. Denna princip skall även tillämpas för de kommuner som inte ingår i ett landsting.

När det slutligen gäller den periodiseringseffekt som uppkommer till följd av omläggningen av statsbidragssystemet skall kommunernas slutavräkning minskas med 11 370 miljoner kronor och landstingens med 520 miljoner kronor. Beloppen har beräknats med utgångspunkt i de utbetalningar som staten förutses göra efter utgången av år 1992 avseende de specialdestinerade statsbidrag som avvecklas fr.o.m. år 1993.

För de kommuner som inte ingår i landsting skall vid beräkningen alla skatteintäkter och alla minskningar regleras i den kommunkollektiva avräkningen. Dessa kommuner skall alltså vid avräkningen behandlas som alla övriga kommuner.

Den återstående delen av slutavräkningen skall betalas ut av skattemyndigheterna under andra halvåret 1993 och fördelas med ett lika stort belopp per månad. Inga kommuner eller landsting får vidkännas en negativ slutavräkning med anledning av de minskningar jag nu föreslår.

Nedan redovisas preliminära slutavräkningar avseende år 1991 för kommunerna respektive landstingen med utgångspunkt i Riksrevisionsverkets skatteunderlagsprognos i augusti 1992. Det är denna prognos som har legat till grund för de preliminära uppräkningsfaktorer som sedan använts vid beräkningen av de uppgifter som Statistiska centralbyrån och skattemyndigheterna tillställde kommunerna och landstingen i början av september. Enligt nedanstående tabell kommer kommunerna att få behålla ca 15 % av den ursprungliga slutavräkningen och landstingen ca 53 %.

Jag vill betona att prognoserna rörande skatteunderlaget är osäkra och att det verkliga utfallet kan komma att avvika i betydande utsträckning. Det beror på att de antaganden som legat till grund för de preliminära uppräkningsfaktorerna redan har förändrats. Dessutom har hänsyn inte kunnat tas till den s.k. krisuppgörelsen som träffats under senare hälften av september. Detta sammantaget gör det svårt att bedöma nivåförändringen i det nya utbetalningssystemet för kommunalskattemedel.

Preliminärt utfall av slutavräkning avseende år 1991
Miljoner kronor

	Kommuner	Landsting
Slutavräkningslikvid	25 343	14 148
<i>Avräknas:</i>		
– nivåförändring ¹	-4 417	-2 957
– avräkningsskatt	-5 797	-3 218
– periodiseringseffekt statsbidrag	-11 370	-520
Återstår	3 759	7 453
%	15	53

Källa: Finansdepartementet, Riksrevisionsverkets skatteunderlagsprognos i augusti 1992.

¹ Nivåförändringen har justerats med hänsyn tagen till att effekterna av det slopade schablonavdraget avses regleras på annat sätt. Övriga ekonomiska regleringar som kommer att föreslås senare har inte beaktats.

4.2 Slutavräkning av kommunalskattemedel enligt det gamla systemet avseende år 1992

Min bedömning: Den slutavräkning för kommuner och landsting som avser år 1992 och som enligt dagens regelsystem skall betalas ut år 1994, bör hanteras enligt samma principer som föreslås beträffande slutavräkningen avseende år 1991.

Skälen för min bedömning: Jag är inte beredd att nu i detalj föreslå hur slutavräkningen avseende år 1992 skall hanteras. Anledningen till detta är att det är svårt att för närvarande göra en tillförlitlig prognos över utfallet av nästa års taxering.

Utgångspunkten bör emellertid vara att samma principer som tillämpats för slutavräkningen avseende år 1991 även skall gälla för år 1992. Även denna slutavräkning skall således minskas med ett belopp motsvarande nivåförändringen i det nya utbetalningssystemet samt motsvarande del av den slopade avräkningsskatten. Minskningen på grund av att avräkningsskatten avvecklas skall beräknas med 0,50 kr per skattekrone för kommuner och 0,35 kr per skattekrone för landsting. För de kommuner som inte ingår i landsting blir minskningen 0,85 kr per skattekrone. Däremot uppstår för detta år inte någon periodiseringseffekt med anledning av att statsbidragssystemet läggs om. Trots detta finns en risk att slutavräkningen totalt sett avseende år 1992 blir negativ. Om så skulle bli fallet avser jag att återkomma till regeringen med förslag till åtgärder.

5 Bidrag med anledning av att ett nytt statsbidragssystem m.m. införs för kommunerna

5.1 Bidragsåret 1993

Min bedömning: Av de i statsbudgeten för budgetåret 1992/93 anslagna medlen till bidrag med anledning av införandet av ett nytt statsbidragssystem bör ca 160 miljoner kronor användas för att under första halvåret 1993 finansiera de övergångsregler som har beslutats i anslutning till införandet av systemet. Resterande ca 790 miljoner kronor av anslaget bör fördelas med utgångspunkt i kommunernas skattekraftsutveckling enligt 1992 års taxering. Kommuner som faller utanför det nya statsbidragssystemet bör inte få något bidrag.

Skälen för min bedömning: I syfte att minska den tillfälliga likviditetsförbättringen i kommuner och landsting höjdes år 1992 den allmänna skatteutjämningsavgiften tillfälligt med 0,25 kr per skattekrone (prop. 1990/91:100 bil. 9, bet. 1990/91:FiU29, rskr. 1990/91:248). Riksdagen delade regeringens uppfattning att de indragna medlen bör återföras till kommunerna för att underlätta skiftet av statligt transfereringssystem till den kommunala sektorn.

I 1992 års kompletteringsproposition angavs att 1 900 miljoner kronor under åren 1993 och 1994 i första hand bör återbetalas till kommunerna i syfte dels att underlätta övergången från dagens statsbidragssystem till ett nytt system, dels att övergångsvis neutralisera vissa effekter av skattereformen. För budgetåret 1992/93 har i kompletteringspropositionen ett förslagsanslag på 950 miljoner kronor anvisats. Anslaget skall användas för att finansiera merkostnaden för de övergångsregler som har beslutats i anslutning till att det nya statsbidragssystemet införs samt för att genom särskilda bidrag reglera effekterna av skattereformen för de kommuner vars skatteunderlag relativt sett påverkats mest negativt.

Regeringen har fått riksdagens bemyndigande att efter generella principer utge bidrag med anledning av införandet av ett nytt statsbidragssystem.

I propositionen angavs kostnaden för övergångsreglerna år 1993 till ca 300 miljoner kronor. Jag bedömer nu att kostnaden kommer att bli ca 320 miljoner kronor. Halva kostnaden, dvs. ca 160 miljoner kronor, belastar budgetåret 1992/93 varför det för år 1993 skulle återstå ca 790 miljoner kronor att fördela utifrån skattereformens effekter.

Regeringen har ännu inte beslutat om hur bidragen med anledning av skattereformen skall fördelas. Eftersom 1992 års taxering, som avser år 1991, är det första år då skattereformen till alla delar trätt i kraft, bör utfallet av denna taxering avvaktas innan ett sådant beslut fattas. För att i görligaste mån underlätta kommunernas planering vill jag dock redan nu redogöra för de principer jag anser bör gälla vid fördelningen.

Det finns ingen given modell med vilken man på kommunnivå renodlat kan särskilja skattereformens effekter från andra förändringar av skatteunderlaget. Jag anser att den fördelningsgrund som skall väljas bör vara enkel att förstå och innehålla så lite inslag av bedömningar som möjligt. Med denna utgångspunkt avser jag att föreslå regeringen, att bidragen skall fördelas med hänsyn tagen till varje kommuns skattekraftsutveckling, dvs. förändringen av skatteunderlaget per invånare, enligt 1992 års taxering jämfört med utvecklingen de närmast två föregående taxeringsåren. Om någon av taxeringarna för en enskild kommun uppenbart innehåller extremvärden kan det bli nödvändigt att göra vissa jämkningar. De kommuner som har haft den lägsta ökningstakten skall få del av bidragen. Alla kommuner garanteras genom bidragen en viss lägsta procentuell utveckling av den egna skattekraften. Denna lägsta nivå styrs av hur långt de medel som står till regeringens förfogande räcker. Kommuner som har en så hög egen skattekraft att de faller utanför det nya statsbidragssystemet bör inte få något bidrag.

Jag är medveten om att t.ex. konjunkturbetingade orsaker till förändringar i skatteunderlaget inte kan skiljas ut. Jag anser emellertid att metoden trots detta ger en rimlig fördelningsprofil.

5.2 Bidragsåret 1994

Min bedömning: Kostnaderna för övergångsreglerna år 1994 bör finansieras inom den ordinarie bidragsramen i det nya statsbidragssystemet. Regeringen bör bemyndigas att fördela ytterligare bidrag för att övergångsvis mildra effekterna för de kommuner vars skatteunderlag relativt sett påverkats mest negativt av skattereformen. Budgetåret 1993/94 bör 950 miljoner kronor anvisas för att finansiera dels kostnaderna för övergångsreglerna avseende andra halvåret 1993, dels ytterligare bidrag med anledning av skattereformen.

Skälen för min bedömning: Med utgångspunkt i vad jag nyss anförde beträffande bidragsåret 1993 skulle det återstå ytterligare 950 miljoner

kronor att återbetala under år 1994. Hela beloppet bör tillföras kommunerna.

1992/93:36

Kostnaden för övergångsreglerna andra halvåret 1993 beräknas till ca 160 miljoner kronor. För år 1994 beräknas kostnaden för övergångsreglerna till 700-800 miljoner kronor. Om samma finansieringsprincip som för år 1993 skall gälla skulle det alltså knappast återstå några medel att fördela i bidrag för att mildra effekter av skattereformen.

Jag anser att det behövs ett belopp i samma storleksordning som för år 1993 för att övergångsvis under år 1994 mildra effekterna för de kommuner vars skatteunderlag relativt sett påverkats mest negativt av skattereformen. Jag avser därför att föreslå regeringen att återkomma till riksdagen med förslag om att merkostnaden för övergångsreglerna avseende år 1994 finansieras inom den ordinarie bidragsramen i det nya statsbidragssystemet. Detta kan ske genom att garantinivån sänks, vilket innebär att övergångsreglerna finansieras genom en omfördelning inom kommunkollektivet. Därmed skulle det även för år 1994 finnas 790 miljoner kronor att fördela i bidrag med anledning av skattereforms-effekterna. Bidragen bör fördelas efter i huvudsak samma principer som avses tillämpas för år 1993.

6 Kommuner utanför utjämningssystemet

Det finns för närvarande två kommuner, Danderyd och Lidingö, som har en egen skattekraft som ligger högre än övriga kommuners och som trots övergångsreglerna inte omfattas av det nya statliga utjämningsbidraget. Dessa kommuner får stora ekonomiska fördelar på grund av den systemomläggning som riksdagen har beslutat om. Orsaken är att de har betalat mer i skatteutjämningsavgifter och avräkningsskatt i det gamla systemet än vad de har fått i statsbidrag. Danderyd och Lidingö bidrar därmed inte till den samhällsekonomiskt motiverade indragningen om 5,2 miljarder kronor för kommunerna.

I den senaste kompletteringspropositionen anförde jag bl.a. att övergångsreglerna i utjämningssystemet i princip också bör tillämpas på de kommuner som inte omfattas av utjämningssystemet. Det skulle innebära att den ekonomiska effekten av omläggningen för dessa kommuner maximalt får uppgå till 1,5% av skatteinkomsterna för år 1993. Jag berörde i propositionen också möjligheten att tillämpa en högre procentsats för dessa kommuner i det fall en ekonomisk reglering av slopandet av schablonavdragen skulle ske genom ett procentuellt avdrag från skatteunderlaget. Den metod för ekonomisk reglering som jag nu föreslår för år 1993 är en annan än den jag beskrev i den nämnda propositionen. Regleringen kommer att omfatta alla kommuner, men någon differentiering av nivån mellan kommuner görs inte.

Jag har i det föregående presenterat de tänkta principerna för fördelningen av bidraget för att reglera effekterna av skattereformen för de kommuner vars skatteunderlag relativt sett påverkats mest negativt. Med de tänkta fördelningsprinciperna skulle Danderyd och Lidingö i och för

sig vara berättigade till bidrag, men bör bli utan eftersom kommunerna inte omfattas av den samhällsekonomiskt motiverade indragningen. En viss neutralisering av fördelarna för dessa kommuner kan därmed sägas ha skett. Jag föreslår därför inte nu ytterligare åtgärder för dem. Jag kommer emellertid att vara uppmärksam på förhållandena i samband med att en permanent metod för ekonomiska regleringar övervägs.

1992/93:36

7 Särskilda frågor

7.1 Undantag från det kommunala skattestoppet

Mitt förslag: I en särskild lag om undantag från gällande kommunal skattebegränsning ges Fröskogs pastorat i Älvsborgs län rätt att utan hinder av det kommunala skattestoppet höja skattesatsen för år 1993 med högst 0,75 kr per skattekrona.

Skälen för mitt förslag: För år 1993 gäller lagen (1992:672) om begränsning av kommuners rätt att ta ut skatt för år 1993.

I samband med lagens tillkomst nämnde jag (prop. 1991/92:150 del II s. 129) att det kunde finnas kommuner, landsting, församlingar och kyrkliga samfälligheter som till följd av den begränsning av skatteuttaget som lagen skulle innebära kunde hamna i en akut ekonomisk situation. Om så skulle vara fallet fick i sista hand frågan hanteras i särskild ordning genom att regeringen föreslog riksdagen en lagändring som gav utrymme för skattehöjning.

I en skrivelse som kom in till Finansdepartementet den 11 juni 1992 (dnr 3243/92) har Fröskogs pastorat i Älvsborgs län hemställt om regeringens åtgärd så att pastoratet med undantag från skattestoppet skall få höja sin skatt för år 1993 med 1,50 kr per skattekrona till 2,00 kr per skattekrona.

Pastoratet har anført att dess skattesats för år 1990 höjdes från 0,25 kr per skattekrona till 0,50 kr per skattekrona. Avsikten var att skattesatsen skulle höjas med ett större belopp. Pastoratet beslöt emellertid att avvakta ett år med en ytterligare höjning, dels på grund av att den avsedda höjningen bedömdes bli alltför stor för allmänheten med anledning av en samtidig höjning av landstingsskatten, dels på grund av att pastoratets ekonomi vid tillfället var mycket god. Därefter har emellertid pastoratet varit förhindrat att höja på grund av det skattestopp som gällt för åren 1991 och 1992 och det som gäller för år 1993.

Jag gör följande bedömning. På grund av omständigheter som rimligen inte kunnat förutses av pastoratet har förutsättningarna rubbats för den ekonomiska planeringen på det sättet att en skattehöjning på ett avsiktligt för lågt belopp inte kunnat följas upp med en skattehöjning till den nivå som ursprungligen planerats. Av detta skäl har pastoratets ekonomi, från att ha varit mycket god, numera mycket markant försämrats. Pastoratet

har genom fondutnyttjande m.m. vidtagit åtgärder för att finansiera sin verksamhet med andra medel än skattemedel. Dessa åtgärder har inneburit att pastoratet tömt de tillgängliga ekonomiska reserverna. Åtgärderna har likväl inte varit tillräckliga. Jag anser att det finns skäl att delvis gå pastoratet till mötes. Pastoratet har för övrigt en mycket låg skattesats. Emellertid ger handlingarna i ärendet inte vid handen att pastoratet behöver höja skattesatsen med det yrkade beloppet 1,50 kr per skattekrona. Jag bedömer att en skattehöjning med högst 0,75 kr per skattekrona är tillräcklig för att lösa den akuta situationen.

Pastoratet bör därför få möjlighet till en sådan höjning för år 1993 genom en särskild lag om undantag från nu gällande lag om kommunal skattebegränsning.

7.2 Ikraftträdande

Mitt förslag: Lagen träder i kraft den 1 januari 1993, men skall tillämpas på beslut om debitering av skatt som fattas efter den 6 oktober 1992.

Skälen för mitt förslag: Beslut om nästa års skattesats bör fattas före årsskiftet. Jag föreslår därför att lagen skall tillämpas redan från och med den 7 oktober i år, dvs. dagen efter den dag då propositionen kommer att avlämnas till riksdagen. En motsvarande åtgärd beträffande ikraftträdande har tidigare förekommit i samband med en ändring i lagen (1990:608) om tillfällig begränsning av kommuners rätt att ta ut skatt.

8 Upprättade lagförslag

I enlighet med vad jag nu har anfört har inom Finansdepartementet upprättats förslag till

1. lag om ändring i lagen (1992:341) om ändring i lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m.,
2. lag om ändring i lagen (1992:652) om ändring i lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m.,
3. lag om ändring i lagen (1992:670) om statligt utjämningsbidrag till kommuner,
4. lag om slutavräkning av kommunalskattemedel för år 1991,
5. lag om undantag från lagen (1992:672) om begränsning av kommuners rätt att ta ut skatt för år 1993,
6. lag om ändring i lagen (1979:417) om utdebitering och utbetalning av skatt vid ändring i rikets indelning i kommuner, landstingskommuner och församlingar,

7. lag om upphävande av lagen (1991:1148) om mellankommunal kostnadsutjämning med anledning av ändrat huvudmannaskap för service och vård för äldre och handikappade.

Förslaget under 7 har upprättats i samråd med chefen för Socialdepartementet.

Förslagen under 1-4 samt 6 och 7 avser sådana frågor där lagrådets yttrande inte behöver inhämtas. Förslaget under 5 är av så enkel beskaffenhet att lagrådets hörande skulle sakna betydelse.

Förslagen bör fogas till protokollet i detta ärende som bilaga 1.

9 Specialmotivering

9.1 Förslaget till lag om ändring i lagen (1992:341) om ändring i lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m.

1 §

Ändringen i *första stycket* innebär att hänvisningen till lagen (1988:491) om skatteutjämningsbidrag inte finns kvar på grund av att lagen upphävdes den 1 juli 1992.

Eftersom den beskattningsbara inkomsten alltid anges till jämnt hundratal kronor så behövs inte skatteören längre och därför har ändringen gjorts i *andra stycket*.

3 §

Samma ändring som i 1 § andra stycket.

Ikraftträdandebestämmelse

Någon ikraftträdandebestämmelse behövs inte eftersom lagändring görs i lag om ändring i lagen (1992:341) om ändring i lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m. och denna lagändring skall träda ikraft vid samma tidpunkt som den föreslagna ändringen.

9.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1992:652) om ändring i lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m.

4 §

Första stycket motsvarar sista stycket i den nuvarande 4 § med förtydligandet att vad som i denna paragraf sägs om kommun och kommunalskattemedel skall tillämpas på motsvarande sätt ifråga om landsting och landstingsskattemedel.

Andra stycket innebär att en kommun under ett visst år (beskattningsåret) har rätt att av staten uppbära preliminära kommunalskattemedel. Kommunalskattemedlen skall motsvara produkten av antalet skattekrönor

i kommunen enligt skattemyndighetens beslut enligt 4 kap. 2 § taxeringslagen (1990:324) om taxering till kommunal inkomstskatt (skatteunderlaget) året före beskattningsåret, den skattesats som har beslutats av kommunen för beskattningsåret, och de uppräkningsfaktorer som skall fastställas året före beskattningsåret. De preliminära kommunalskattemedlen motsvarar i princip förskottet i nuvarande system.

Tredje stycket är nytt och innebär att regeringen, eller den myndighet regeringen bestämmer, i december varje år skall fastställa två uppräkningsfaktorer. Dessa skall svara mot den uppskattade procentuella förändringen av skatteunderlaget i riket. Den första faktorn skall avse förändringen mellan andra och första året före beskattningsåret. Den andra skall avse förändringen mellan året före beskattningsåret och beskattningsåret.

Fjärde stycket motsvarar i sak sjätte stycket i den nuvarande paragrafen.

Femte stycket är nytt och innehåller bestämmelser om delavräkning av de preliminära kommunalskattemedlen. Delavräkningen skall ske när den årliga taxeringen under beskattningsåret har avslutats. Delavräkningen sker med utgångspunkt i ett belopp motsvarande produkten av skatteunderlaget enligt denna taxering samt den skattesats som gäller för beskattningsåret och den uppräkningsfaktor som avser förändringen mellan året före beskattningsåret och beskattningsåret dvs. en revidering av uppräkningsfaktorn som fastställdes i december året före beskattningsåret. Om detta belopp överstiger det belopp som kommunen har uppburit enligt andra stycket, skall skattemyndigheten betala ut överskjutande belopp till kommunen. I motsatt fall skall kommunen återbetala mellanskillnaden. Utbetalning eller återbetalning skall göras i januari året efter beskattningsåret.

Sjätte stycket är nytt och innehåller bestämmelser om slutavräkning av kommunalskattemedlen. Slutavräkning skall ske när den årliga taxeringen under året efter beskattningsåret har avslutats. Produkten av skatteunderlaget enligt nämnda taxering och den skattesats som har beslutats för beskattningsåret utgör de slutliga kommunalskattemedlen. Om beloppet överstiger vad kommunen tidigare uppburit enligt femte stycket skall mellanskillnaden utbetalas till kommunen. I motsatt fall skall kommunen återbetala beloppet. Beloppen utbetalas eller återbetalas i januari andra året efter beskattningsåret.

Ikraftträdandebestämmelse

Någon ikraftträdandebestämmelse behövs inte eftersom lagändring görs i lag om ändring i lagen (1992:652) om ändring i lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m. och denna lagändring skall träda ikraft vid samma tidpunkt som den föreslagna ändringen.

2 §

Ändringen i *andra stycket* innebär att bestämmelserna om uppräkningsfaktorn förs in i lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m.

Ändringen i *femte stycket* innebär att vid beräkning av uppräknad medelskatteskattkraft skall antalet folkbokförda invånare den 1 november året före bidragsåret användas i stället för den 1 oktober. Antalet invånare skall multipliceras med en procentsats som benämns garantinivån.

Paragrafen innehåller även nya definitioner några nya av termer som används i lagen: omräknat uppräknat skatteunderlag, slutligt skatteunderlag, omräknad uppräknad medelskatteskattkraft, slutlig medelskatteskattkraft, omräknat garantiskatteunderlag, slutligt garantiskatteunderlag, omräknat tillskott av skatteunderlag samt slutligt tillskott av skatteunderlag.

Med *omräknat uppräknat skatteunderlag* menas det skatteunderlag som erhålls genom att multiplicera antalet skattekronor enligt skattemyndighetens beslut enligt 4 kap. 2 § taxeringslagen (skatteunderlaget) för bidragsåret med uppräkningsfaktorn som avser skatteunderlagets förändring mellan året före bidragsåret och bidragsåret.

Med *slutligt skatteunderlag* menas skatteunderlaget enligt taxeringen året efter bidragsåret.

Med *omräknad uppräknad medelskatteskattkraft* menas skatteunderlaget för riket, enligt taxeringen under bidragsåret, per folkbokförd invånare den 1 november året före bidragsåret multiplicerat med uppräkningsfaktorn för bidragsåret.

Med *slutlig medelskatteskattkraft* menas skatteunderlaget för riket enligt taxeringen året efter bidragsåret, per folkbokförd invånare den 1 november året före bidragsåret.

Med *omräknat garantiskatteunderlag* avses det antal skattekronor som motsvarar den omräknade uppräknade medelskatteskraften, multiplicerad med antalet folkbokförda kommuninvånare den 1 november året före bidragsåret och med omräknade garantinivån.

Med *slutligt garantiskatteunderlag* menas det antal skattekronor som motsvarar den slutliga medelskatteskraften, multiplicerad med antalet folkbokförda kommuninvånare den 1 november året före bidragsåret och med den slutliga garantinivån.

Med *omräknat tillskott av skatteunderlag* menas det antal skattekronor varmed det omräknade uppräknade skatteunderlaget understiger det omräknade garantiskatteunderlaget.

Slutligt tillskott av skatteunderlag är det antal skattekronor varmed det slutliga skatteunderlaget understiger det slutliga garantiskatteunderlaget.

3 §

Första stycket har ändrats enbart redaktionellt.

Andra stycket är nytt och innebär att för en kommun vars omräknade uppräknade skatteunderlag understiger det omräknade garantiskatte-

underlaget skall beräknas ett omräknat grundbelopp. Det omräknade grundbeloppet motsvarar det omräknade tillskottet av skatteunderlag multiplicerat med den skattesats som fastställs för bidragsåret enligt 11 §.

Tredje stycket är nytt och innebär att för en kommun vars slutliga skatteunderlag understiger det slutliga garantiskatteunderlaget skall beräknas ett slutligt grundbelopp. Det slutliga grundbeloppet motsvarar det slutliga tillskottet av skatteunderlag multiplicerat med den skattesats som för bidragsåret fastställs enligt 11 §.

4 §

Paragrafen är ny. *Första stycket* innebär att för en kommun vars uppräknade skatteunderlag överstiger garantiskatteunderlaget skall beräknas ett negativt grundbelopp. Beloppet motsvarar skillnaden mellan garantiskatteunderlaget och kommunens eget uppräknade skatteunderlag multiplicerat med den skattesats som årligen fastställs enligt 11 §.

Andra stycket innebär att för en kommun vars omräknade uppräknade skatteunderlag överstiger det omräknade garantiskatteunderlaget skall beräknas ett omräknat negativt grundbelopp. Beloppet motsvarar skillnaden mellan det omräknade garantiskatteunderlaget och kommunens eget omräknade uppräknade skatteunderlag multiplicerat med den skattesats som för bidragsåret fastställs enligt 11 §.

Tredje stycket innebär att för en kommun vars slutliga skatteunderlag överstiger det slutliga garantiskatteunderlaget skall beräknas ett slutligt negativt grundbelopp. Beloppet motsvarar skillnaden mellan det slutliga garantiskatteunderlaget och kommunens eget slutliga skatteunderlag multiplicerat med den skattesats som årligen fastställs enligt 11 §.

5 §

Paragrafen motsvarar i princip 4 § i dess nuvarande lydelse.

Ändringen i *första stycket* innebär att det skall beräknas ett omräknat och ett slutligt grundbelopp.

Ändringen i *andra stycket* innebär att tillägget skall uppgå till 40 procent av den uppräknade medelskattkraften och inte 40 procent av medelskattkraften.

6 §

Paragrafen motsvarar 5 § i dess nuvarande lydelse. Ändringen i *första stycket* innebär att en kommun skall få preliminärt utjämningsbidrag motsvarande grundbeloppet med tillägg eller avdrag enligt 5 §.

Andra stycket är nytt och innehåller en definition av en kommuns omräknade preliminära utjämningsbidrag, vilket uppgår till ett belopp motsvarande det omräknade grundbeloppet med tillägg eller avdrag enligt 5 §.

Tredje stycket är nytt och innehåller en definition av en kommuns slutliga bidrag, vilket uppgår till ett belopp motsvarande det slutliga grundbeloppet med tillägg eller avdrag enligt 5 §.

7 §

Paragrafen är ny. *Första stycket* innebär att en kommun skall få preliminärt utjämningsbidrag motsvarande tillägg och avdrag enligt 5 § minskat med det negativa grundbeloppet enligt 4 §.

Andra stycket innehåller en definition av det omräknade preliminära utjämningsbidraget. Bidraget uppgår till ett belopp motsvarande tillägg och avdrag enligt 5 § minskat med det omräknade negativa grundbeloppet enligt 4 §.

Tredje stycket definierar det slutliga utjämningsbidraget. Bidraget uppgår till ett belopp motsvarande tillägg och avdrag enligt 5 § minskat med det slutliga negativa grund-beloppet.

8 §

Paragrafen är ny. Den innebär att en delavräkning av en kommuns preliminära utjämningsbidrag skall göras när taxeringen under bidragsåret har avslutats. Överstiger det omräknade preliminära utjämningsbidraget det preliminära enligt 6 § skall kommunen få mellanskillnaden. I motsatt fall återbetalar kommunen det överskjutande beloppet. Utbetalning eller återbetalning skall göras i januari året efter bidragsåret

9 §

Paragrafen är ny. Den innebär att en slutavräkning skall göras av en kommuns utjämningsbidrag när taxeringen året efter bidragsåren har avslutats. Om det slutliga utjämningsbidraget överstiger det omräknade preliminära bidraget enligt 6 § skall det överskjutande beloppet betalas ut till kommunen. I motsatt fall skall kommunen återbetala mellanskillnaden. Utbetalning eller återbetalning skall göras i januari andra året efter bidragsåret.

11 §

Paragrafen motsvarar 7 § i dess nuvarande lydelse och ändringen är en konsekvens av ändringen i 2 §.

13 §

Paragrafen motsvarar 8 § i dess nuvarande lydelse.

Ändringen innebär att det är Statistiska centralbyrån och inte skattemyndigheterna som skall lämna uppgift om uppskattat statligt utjämningsbidrag till kommunerna.

Kraftträdande- och övergångsbestämmelser

4. Bestämmelsen innebär att för bidragsåret 1993 skall ingen kommun, till följd av det preliminära utjämningsbidraget jämfört med ett referensbidrag, som skall fastställas enligt punkt 5 i övergångsbestämmelserna, få en bidragsförändring överstigande 1,5 procent av summan av kommunens preliminära kommunalskattemedel enligt 4 § lagen med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m. för år 1993 och referensbidraget.

5. Bestämmelsen innebär att det är regeringen, eller den myndighet regeringen bestämmer, som skall fastställa referensbidraget. Ett referensbidrag skall fastställas per kommun. Referensbidraget beskrivs i den allmänna motiveringen under avsnitt 2.2.2.

6. Bestämmelsen innebär att för bidragsåret 1994 skall skillnaden mellan det preliminära utjämningsbidraget enligt 6 § för år 1994 och utjämningsbidraget för år 1993 efter tillämpningen av punkt 4 i övergångsbestämmelserna uppgå till högst 3 procent av summan av kommunens preliminära kommunalskattemedel för år 1994 enligt 4 § lagen med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m. och det preliminära utjämningsbidraget för år 1993, efter tillämpning av punkt 4 i övergångsbestämmelserna.

7. Bestämmelsen innebär att vid skatteväxlingar mellan kommuner och landsting skall övergångsbestämmelserna endast tillämpas på den del av en kommuns bidrag som beräknas utifrån den enhetliga länsvisa skattesatsen som gäller före skatteväxlingen.

8. Bestämmelsen innebär att för bidragsåren 1993 och 1994 tillämpas även bestämmelserna i 8 och 9 §§ och punkterna 4 och 6 i övergångsbestämmelserna.

9. Lagändringen träder i kraft den 1 januari 1993 och tillämpas första gången i fråga om bidragsåret 1993.

9.4 Lag om slutavräkning av kommunalskattemedel för år 1991

1 §

I paragrafen anges att från de skattemedel som sammanlagt skall betalas ut till alla kommuner respektive alla landsting för år 1991 enligt 4 § lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m., i dess lydelse före den 1 januari 1993, skall sedan avräkning har gjorts enligt 4 § nämnda lag ytterligare avräkningar göras för såväl kommuner som landsting.

Följande belopp skall sammantaget avräknas för kommuner respektive landsting:

De sammanlagda preliminära skattemedel som kommunerna respektive landstingen får enligt 4 § andra stycket lagen med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m., i dess lydelse efter den 1 januari 1993, minskat med de skattemedel som kommunerna och landstingen skulle ha uppburit i förskott inklusive tillägget för befolkningsökning enligt 4 § tredje och fjärde stycket nämnda lag, i dess lydelse före den 1 januari 1993.

Vidare skall kommunalskattemedlen minskas med en del av den avräkningsskatt som kommuner respektive landsting skulle ha betalt under år 1993 enligt den numera upphävda lagen (1990:609) om avräkningsskatt. Beloppen skall beräknas på följande sätt:

För en kommun som inte ingår i ett landsting utgör beloppet 1,07 kronor per skattekrona och för övriga kommuner utgör beloppet 0,65 kronor per skattekrona beräknat på det skatteunderlag som fastställts vid

1992 års taxering enligt 4 kap. 2 § taxeringslagen samt det antal skattekrönor som skulle ha tillskjutits för år 1993 om lagen om skatteutjämningsbidrag fortfarande gällt. Vid beräkningen skall de garanterade skattekräften som har fastställts för år 1992 enligt lagen (1988:491) om skatteutjämningsbidrag tillämpas.

För landstingen utgör beloppet 0,42 kr per skattekröna beräknat på det skatteunderlag som fastställts vid 1992 års taxering enligt 4 kap. 2 § taxeringslagen samt tillskott av skatteunderlag enligt lagen (1992:671) om skatteutjämningsbidrag till landsting.

Slutligen skall de kvarstående beloppen minskas för kommunerna med 11 370 miljoner kronor och för landstingen med 520 miljoner kronor. Dessa belopp motsvarar den periodiseringseffekten som uppstår vid omläggningen av statsbidragssystemen.

2 §

Paragrafen innebär att sedan avräkning har gjorts enligt 1 § skall det belopp som återstår fördelas till de enskilda kommunerna respektive landstingen som om avräkning enligt 1 § inte hade skett, dvs. varje kommun respektive landsting skall få den relativa andel den annars skulle fått. Skattemyndigheterna skall betala ut en sjättedel av beloppet per månad under andra halvåret 1993 enligt 4 § fjärde stycket lagen med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m.

3 §

Paragrafen innebär att det belopp som skall betalas ut till enskilda landsting i några fall skall ökas eller minskas med angivna belopp. Beloppen motsvarar den korrigering för åren 1992 och 1993 som skall göras av den ekonomiska regleringen av äldre-reformen.

9.5 Förslaget till lag om undantag från lagen (1992:672) om begränsning av kommuners rätt att ta ut skatt för år 1993

Lagen innebär undantag från gällande kommunal skattebegränsning. Fröskogs pastorat i Älvsborgs län ges rätt att utan hinder av det kommunala skattestoppet höja skattesatsen för år 1993 med högst 0,75 kr per skattekröna.

Ikraftträdandebestämmelse

Lagen träder i kraft den 1 januari 1993, men skall tillämpas på beslut om debitering av skatt som fattas efter den 6 oktober 1992.

9.6 Förslaget till lag om ändring i lagen (1979:417) om utdebitering och utbetalning av skatt vid ändring i rikets indelning i kommuner, landstingskommuner och församlingar 1992/93:36

2 och 3 §§

Ändringarna är föranledda av att det nuvarande systemet med förskott på och slutavräkning av kommunalskattemedel fr.o.m. år 1993 ersätts av utbetalning under beskattningsåret av preliminära kommunalskattemedel samt delavräkning i januari året efter beskattningsåret och slutavräkning i januari andra året efter beskattningsåret. Innebörden av ändringen i 2 § är att preliminära kommunalskattemedel och omräknade preliminära kommunalskattemedel skall beräknas så att de svarar mot invånarantalet i kommunen med den indelning som gäller för beskattningsåret. Även bestämmelserna i 3 § om påföring av fordran eller skuld vid avräkningen anpassas genom den föreslagna ändringen till det nya utbetalningssystemet. Kyrkokommunerna berörs inte av omläggningen av utbetalningssystemet.

9.7 Förslag till lag om upphävande av lagen (1991:1148) om mellankommunal kostnadsutjämning med anledning av ändrat huvudmannaskap för service och vård för äldre och handikappade

Förslaget innebär att lagen (1991:1148) om mellankommunal kostnadsutjämning med anledning av ändrat huvudmannaskap för service och vård för äldre och handikappade skall upphöra att gälla vid utgången av år 1992.

10 Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att anta förslagen till

1. lag om ändring i lagen (1992:341) om ändring i lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m.,
2. lag om ändring i lagen (1992:652) om ändring i lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m.,
3. lag om ändring i lagen (1992:670) om statligt utjämningsbidrag till kommuner,
4. lag om slutavräkning av kommunalskattemedel för år 1991,
5. lag om undantag från lagen (1992:672) om begränsning av kommuners rätt att ta ut skatt för år 1993,

- 6.lag om ändring i lagen (1979:417) om utdebitering och utbetalning av skatt vid ändring i rikets indelning i kommuner, landstingskommuner och församlingar, 1992/93:36
7. lag om upphävande av lagen (1991:1148) om mellankommunal kostnadsutjämning med anledning av ändrat huvudmannaskap för service och vård för äldre och handikappade.

11 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att anta de förslag som föredraganden har lagt fram.

Propositionens huvudsakliga innehåll	1
Propositionens lagförslag	4
1 Förslag till lag om ändring i lagen (1992:341) om ändring i lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m.,	4
2 Förslag till lag om ändring i lagen (1992:652) om ändring i lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m	6
3 Förslag till lag om ändring i lagen (1992:670) om statligt utjämningsbidrag till kommuner	10
4 Förslag till lag om slutavräkning av kommunalskattemedel för år 1991	17
5 Förslag till lag om undantag från lagen (1992:672) om begränsning av kommuners rätt att ta ut skatt för år 1993	19
6 Förslag till lag om ändring i lagen (1979:417) om utdebitering och utbetalning av skatt vid ändring i rikets indelning i kommuner, landstingskommuner och församlingar	20
7 Förslag till lag om upphävande av lagen (1991:1148) om mellankommunal kostnadsutjämning med anledning av ändrat huvudmannaskap för service och vård för äldre och handikappade	22
Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 1 oktober 1992	23
1 Inledning	23
2 Kommunernas skatte- och bidragsinkomster	23
2.1 Utbetalning av kommunalskattemedel	24
2.1.1 Uppräkningsfaktorer	25
2.1.2 Avräkningar i utbetalningssystemet för kommunalskattemedel	27
2.2 Statligt utjämningsbidrag till kommuner	30
2.2.1 Avräkningar av utjämningsbidraget för kommuner	30
2.2.2 Övergångsregler för utjämningsbidraget	32
2.2.3 Skatteväxlingar	33
2.2.4 Övriga frågor rörande utjämningsbidraget för kommuner	35
2.3 Utbetalning m.m.	36
3 Ekonomiska regleringar mellan staten och kommunsektorn	36
3.1 Inledning	36
3.2 En metod för ekonomiska regleringar under år 1993	37
3.3 Förstatligande av kommunala bostadstillägg till pensionärer(KBT) och bostadsbidrag	39

3.4 Korrigeringar av den ekonomiska regleringen av äldreformen	40	1992/93:36
4 Övergången till de nya systemen	43	
4.1 Slutavräkning av kommunalskattemedel enligt det gamla systemet avseende år 1991	43	
4.2 Slutavräkning av kommunalskattemedel enligt det gamla systemet avseende år 1992	45	
5 Bidrag med anledning av att ett nytt statsbidragssystem m.m. införs för kommunerna	46	
5.1 Bidragsåret 1993	46	
5.2 Bidragsåret 1994	47	
6 Kommuner utanför utjämningssystemet	48	
7 Särskilda frågor	49	
7.1 Undantag från det kommunala skattestoppet	49	
7.2 Ikraftträdande	50	
8 Upprättade lagförslag	50	
9 Specialmotivering	51	
10 Hemställan	58	
11 Beslut	59	

